

SVERIGES EKONOMI

Statistiskt perspektiv

Ur innehållet:

Konsumtion bakom tillväxtlyft sid 3

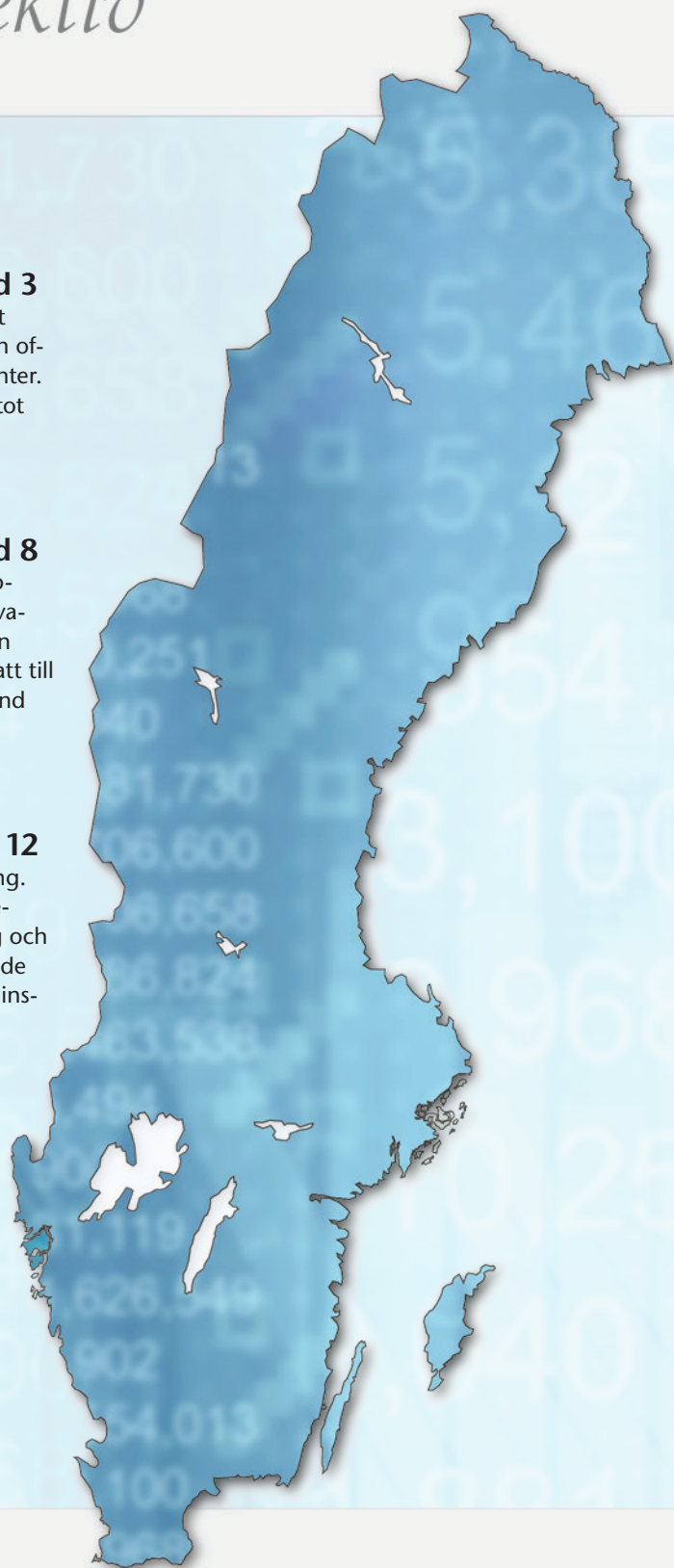
Den svenska BNP-tillväxten lyfte markant fjärde kvartalet efter en period av svag aktivitet. Hushållskonsumtion och offentlig konsumtion var fortsatt centrala tillväxtkomponenter. Efterfrågan från utlandet ljusnade något men exportnettot bidrog negativt.

Inhemsk efterfrågan viktig drivkraft i ekonomin sid 8

Konsumtionen utgör en fortsatt viktig tillväxtmotor i ekonomin. Hushållen vände blickarna mot varaktiga kapitalvaror, där framförallt bilinköpen vände upp med besked. En betydande del av disponibla inkomsten lades dock fortsatt till sparandet. Även den offentliga konsumtionen ökade bland annat på grund av stora engångsposter inom staten.

Svag investeringsaktivitet i företagen..... sid 12

De fasta bruttoinvesteringarna noterade en svag uppgång. Förutom en stark uppgång för bostäder var dock investeringsaktiviteten övervägande svag. Maskin-, övriga bygg och anläggnings- samt transportmedelsinvesteringarna pekade samtliga nedåt och även de offentliga investeringarna minskade.

Innehåll

Sammanfattning	3
Internationell utblick.....	4
Export och import	5
Hushållens konsumtion.....	8
Offentlig konsumtion	11
Fasta bruttoinvesteringar	12
Lager.....	14
Näringsliv	15
Arbetsmarknad.....	19
Inkomstfördelning inom ramen för NR	23
Summary	26

SCB-Indikatorer

Webbpublikationen SCB-Indikatorer utkommer omkring den första i varje månad (utom i augusti) och ger en översikt av konjunkturläget, baserad på de färskaste siffrorna. Du hittar den på www.scb.se. Välj Hitta statistik, SCB-Indikatorer.

Sammanfattning

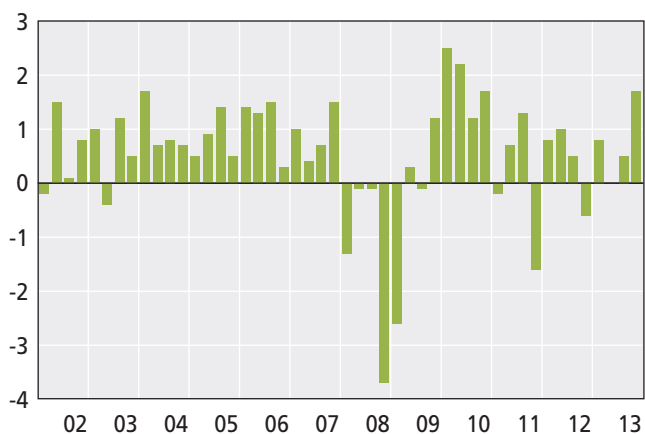
Konsumtion bakom tillväxtlyft

Den svenska BNP-tillväxten lyfte markant fjärde kvartalet efter en period av svag aktivitet. Hushållskonsumtion och offentlig konsumtion var fortsatt centrala tillväxtkomponenter. Efterfrågan från utlandet ljusnade något men exportnettot bidrog negativt. Samtidigt ökade bostadsbyggandet starkt i ett annars övervägande svalt investeringsklimat.

Den säsongrensade tillväxten mellan tredje och fjärde kvartalet uppgick till 1,7 procent, vilket kan ställas mot euroområdet 0,3 procent. De främsta drivkrafterna för den svenska BNP-utvecklingen var hushållskonsumtionen och offentlig konsumtion som tillsammans stod för knappt hälften av tillväxten.

Bruttonationalprodukten (BNP)

Procentuell förändring från föregående kvartal.
Säsongrensade värden

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2013

Svensk export har åter vänt upp efter några svaga år med draghjälp av ökad världshandel och en svagare krona. Även importen steg fjärde kvartalet vilket resulterade i en svagt negativ nettoeffekt från utrikeshandeln. Importökningen bestod av mycket insatsvaror till industrin vilket i kombination med en stor optimism i Exportchefsindex stärker konjunkturbilden framöver.

Fjärde kvartalet steg produktionen inom näringslivet jämfört med föregående kvartal. För industrin var produktionstillväxten den starkaste på tre år men en stor del av produktionen hamnade på lager. Tjänsteproduktionen växte i mer måttlig takt där i synnerhet handeln drog upp. Företagen fortsätter att vara optimistiska i sina prognoser över den närmaste framtiden.

Konsumtionen utgör en fortsatt viktig tillväxtmotor i ekonomin. Hushållen vände blickarna mot varaktiga kapitalvaror, där framförallt bilinköpen vände upp med besked. En betydande del av disponibla inkomsten lades dock fortsatt till sparandet. Även den offentliga konsumtionen ökade bland annat på grund av stora engångsposter inom staten.

De fasta bruttoinvesteringarna noterade en svag uppgång. Förutom en stark uppgång för bostäder var dock investeringsaktiviteten övervägande svag. Maskin-, övriga bygg och anläggnings- samt transportmedelsinvesteringarna pekade samtliga nedåt och även de offentliga investeringarna minskade.

Lagerinvesteringarna fortsatte att variera kraftigt mellan kvartalen och lämnade i motsats till tredje kvartalet ett stort positivt bidrag till BNP-utvecklingen fjärde kvartalet. Efter avveckling både andra och särskilt tredje kvartalet byggdes lagren upp substantiellt under fjärde kvartalet.

Förbättringarna på arbetsmarknaden fortsatte fjärde kvartalet och både antalet sysselsatta och antalet arbetade timmar steg. Arbetslösheten var i stort oförändrad. Antalet lediga jobb fortsatte uppåt både i den privata och i den offentliga sektorn.

Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv omfattar en temartikel. I artikeln belyses de svenska hushållens inkomstspridning fördelat på olika inkomstgrupper och ställda i ett internationellt perspektiv.

Stabiliserad världsekonomi

Efter ett och ett halvt år med recession började euroområdet ekonomi växa under andra kvartalet 2013. Under fjärde kvartalet tog återhämtningen ny fart och spred sig även till fler länder. Samtidigt fortsatte tillväxten i USA och Kina att tuffa på. I Japan var BNP-tillväxten däremot svag i slutet av 2013 och andra halvåret innebar en rejäl dämpning efter den höga tillväxten i början av året.

Under fjärde kvartalet 2013 växte världsekonomin i hygglig takt och OECD-ländernas samlade BNP steg, precis som de två föregående kvartalen, med 0,6 procent i säsongsrensade tal. Det mest intressanta för svensk del var att återhämtningen i Europa fortsatte och spred sig till fler länder. Medan utvecklingen på kontinenten fortsatte försiktigt uppåt var tendensen dock en annan i Norden där samtliga länder utom Sverige redovisade sjunkande BNP från tredje till fjärde kvartalet.

Återhämtningen i Europa fortsatte

I Europa stegrades BNP-tillväxten något under fjärde kvartalet till 0,3 procent i euroområdet och 0,4 procent i EU. Efter en utdragen recession har EU:s ekonomi nu växt tre kvartal i rad och efter att inledningsvis ha gett ett bräckligt intryck verkar återhämtningen nu stå på en bredare grund. Samtliga av de fem stora ekonomierna växte under fjärde kvartalet och precis som tidigare under året var det Storbritannien som hade högst tillväxt. Tysklands ekonomi fortsatte samtidigt att visa styrka. Även Frankrikes BNP steg och de stora ekonomierna i Sydeuropa ser nu ut att börja pigga till. Efter att ha vänt svagt upp tredje kvartalet stegrades Spaniens BNP-tillväxt fjärde kvartalet och även Italien uppvisade för första gången på två och ett halvt år stigande BNP.

Utvecklingen i Norden är dock svagare där alla länder utom Sverige redovisade sjunkande BNP från tredje till fjärde kvartalet. I Norge fortsatte visserligen fastlands-BNP att öka men tendensen är ändå att den norska ekonomin bromsar in då bostadpriserna sjunker och hushållen drar örönen åt sig. Medan nedgången i Danmark var överraskande var det mer väntat att Finlands BNP skulle sjunka. Fjärde kvartalets utveckling låg i linje med den svaga trenden de senaste åren och för andra året i rad sjönk Finlands BNP på helårsbasis.

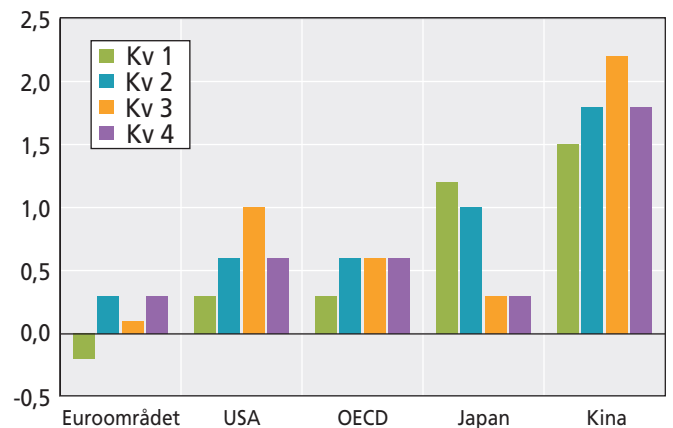
Bra underliggande efterfrågan i USA

I USA växade tillväxttakten ned något i slutet av året efter det mycket starka tredje kvartalet. BNP ökade under fjärde kvartalet med 0,6 procent vilket uppräknat till årstakt innebär en uppgång på 2,4 procent. Det var visserligen betydligt lägre än tredje kvartalets 4,1 procent men skillnaden berodde till stor del på lägre lageruppbbyggnad. Dessutom sänktes BNP-tillväxten med en hel procentenhet av minskad offentlig konsumtion så den underliggande efterfrågan från hushållen och näringslivet ser inte ut att ha försvagats.

Hushållen ökade sin konsumtion i den snabbaste takten sedan första kvartalet 2012 samtidigt som exporttillväxten var den högsta på tre år. De fasta bruttoinvesteringarna saktade däremot in men det berodde uteslutande på minskade bostadsinvesteringar, vilket sannolikt förklaras av det hårda vinterväder som drabbade stora delar av USA i december.

BNP-tillväxt 2013

Procentuell förändring från föregående kvartal, säsongsrensade värden

Källa: OECD

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2013

Planenlig tillväxt i Kina

I Kina var tillväxten som vanligt betydligt högre än i västvärlden då BNP fjärde kvartalet ökade med 1,8 procent från föregående kvartal. Det var visserligen en dämpning jämfört med föregående kvartal men innebär uppräknat till årstakt en tillväxt på 7,4 procent vilket ligger ungefär i linje med det officiella tillväxtmålet. Fokus för den ekonomiska politiken har på senare år ändrats från att prioritera hög tillväxt till att fokusera på inhemsk efterfrågan. Många bedömare har varnat för en kinesisk hårdlandning men än så länge har regeringen lyckats hålla tillväxten på en hög nivå. På senare tid har man dock tonat ned tillväxtmålet på 7,5 procent och påpekat att fokus ligger på att öka sysselsättningen.

Osäkert läge i Japan

I Japan är det för tillfället svårt att ställa en diagnos på ekonomins hälsotillstånd. För ett drygt år sedan infördes en mycket expansiv politik (kallad Abenomics) med syfte att få fart på den stagnerade japanska ekonomin. Till en början såg det ut att fungera då Japan rivstartade 2013 med kraftigt stegrad BNP-tillväxt. Under andra halvåret har dock tillväxten fått sig en törn och BNP har ökat med måttliga 0,3 procent per kvartal. Den inhemska efterfrågan har ökat i ungefär samma takt hela året och förklaringen till den dämpade tillväxten är att exporten växlat ned medan importen fortsatt uppåt. Fjärde kvartalet drog nettoexporten ner den kvartalsvisa tillväxten med 0,5 procentenheter.

Kontaktperson: Thomas Bjurenvall, 08-506 945 74

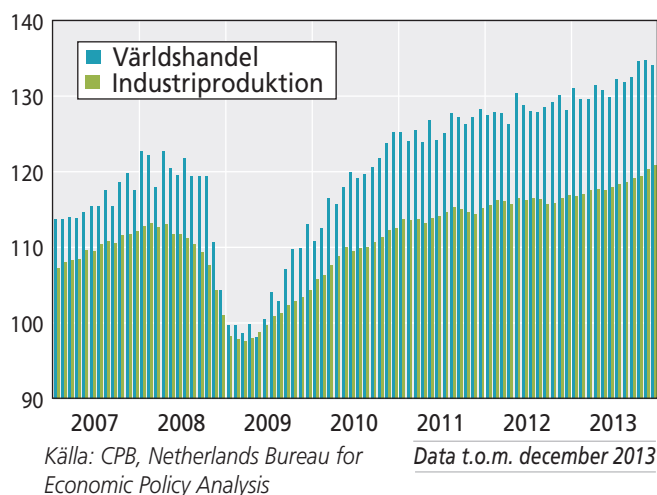
Export och import

Gynnsammare omvärldsfaktorer ledde till ökad export

Svensk export har åter vänt upp efter några svaga år. Förutsättningarna under slutet av 2013 var också betydligt bättre än året innan till följd av en ökad världshandel och en svagare krona. Även importen steg fjärde kvartalet vilket resulterade i en nettoeffekt från utrikeshandeln som var svagt negativ för BNP-tillväxten. Importökningen bestod till stor del av insatsvaror till industrin vilket, i kombination med en stor optimism i Exportchefsindex, stärker konjunkturbilden framöver.

Internationellt präglades slutfasen av fjolåret av en gynnsammare utveckling i världsekonomin som också fått fart på handeln mellan länderna. Europa har dragits med i uppgången som till stor del kan härledas till USA och Asien. Handelsökningen är också frukten av att det ekonomiska läget i Europa har stabiliserats och att tillväxten så smått börjat återkomma. Världshandeln med varor steg fjärde kvartalet 2013 med 1,7 procent säsongrensad och jämfört med kvartalet innan. Det var något mer än den globala industriproduktionen som steg med 1,3 procent under motsvarande kvartal, enligt holländska CPB som sammanställer statistik över världshandel och global industriproduktion.

Världshandel och global industriproduktion
Säsongrensad volym. Index 2005=100

För svensk del var exportutvecklingen betydligt svagare än världshandeln. Visserligen är svensk varuhandel sedan i höstas på uppgång men varuexportökningen på 0,9 procent fjärde kvartalet, säsongrensad, efter två oförändrade kvartal innan dess, är betydligt svagare än både världshandeln och euroländernas samlade export. Förutsättningarna för en ökad efterfrågan på svenska exportvaror har under hösten varit mer gynnsam än under 2012. Samtidigt som världshandeln har tagit fart har även kronan sedan i mars förra året försvagats gentemot det handelsviktade TCW-index.

I det perspektivet kan utvecklingen av svensk varuexport förefalla vara ganska blek utifrån förutsättningarna i en miljö av positiva omvärldsfaktorer.

En allt större del av överskottet som Sverige genererar i utrikeshandeln kommer från tjänster. Tjänstehandeln har också en stark koppling till industrin och har blivit allt viktigare för industriföretagen. Tjänsteexporten steg säsongrensad för femte kvartalet i rad. Under fjärde kvartalet var det framförallt merchanding tillsammans med data och informationstjänster och licenser och royalties som bidrog till störst överskott. Merchanding steg 10 procent och datatjänster med 22 procent jämfört med motsvarande kvartal året innan. Se även faktaruta om merchanding på sid 7.

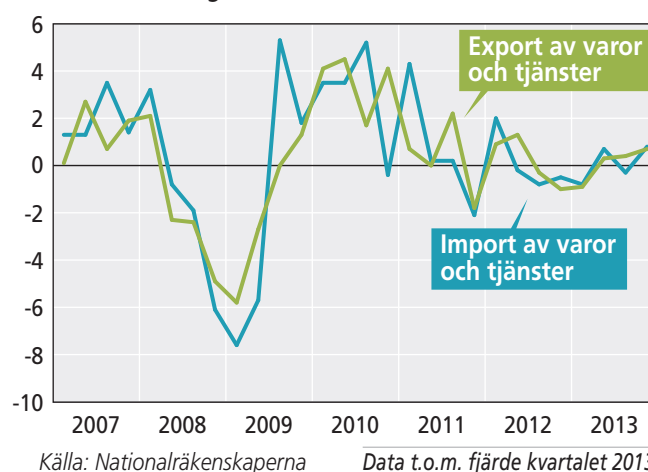
Även importen har vänt upp...

Svensk utrikeshandel har vänt upp under hösten och de ökade handelsvolymerna avser både export och import. Importökningen blev 0,8 procent för fjärde kvartalet, säsongrensad och jämförd med kvartalet innan. Det här kvartalet var det importen av tjänster som ökade mest. Ökningen kan i första hand kopplas till ett ökat utlandsresande samt till transaktioner som utförs av huvudkontor i Sverige.

I jämförelser på årsbasis, d.v.s. jämfört med motsvarande kvartal året innan redovisas fortsatt minskade volymer och vi får nog vänta ytterligare något kvartal till innan vändningen lite tydligare framgår även sett över fyra kvartal.

Svensk varuhandel

Procentuell volymförändring jämfört med föregående kvartal. Säsongrensade värden

...så nettoexporten blev ingen tillväxthöjare

Den samlade importen fjärde kvartalet ökade i paritet med motsvarande export. Även sett till helåret var utvecklingen likartad även om det fördelas lite olika mellan kvartalen. Både för fjärde kvartalet och helåret 2013 innebar det en mycket liten effekt på BNP-tillväxten. Bidraget från nettoex-

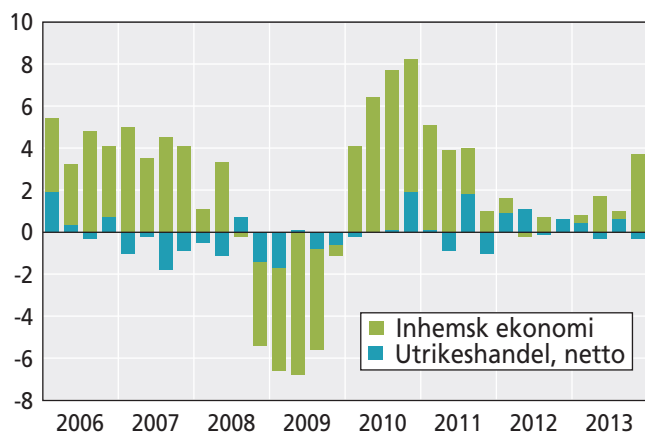
porten blev -0,3 procentenheter fjärde kvartalet.

En historisk tillbakablick på utrikeshandelns bidrag till BNP-tillväxten i relation till de den inhemska ekonomin visar att finanskrisen inte gav upphov till en anmärkningsvärt stor nettoeffekt från handeln med utlandet på svensk BNP-tillväxt. Det var delvis en följd av att kronan sjönk kraftigt när turbulensen tilltog och därmed parerade en del av den negativa effekten för exporten. Samtidigt sjönk också importen kraftigt.

Effekten från den inhemska ekonomin under 2009 och 2010 kom i första hand från svängningar i företagets lager. Under den mer dämpade tillväxtperioden 2012 och stora delar av 2013 har utrikeshandeln haft en relativt sett större betydelse jämfört med andra komponenter. Sista kvartalet 2013 var det emellertid åter en ganska kraftig BNP-tillväxt som även denna gång härrörde från den inhemska ekonomin i form av i första hand en lageruppbbyggnad och konsumtion.

Bidrag till BNP-tillväxten

Jämfört med motsvarande kvartal föregående år.
Procentenheter

Källa: Nationalräkenskaperna

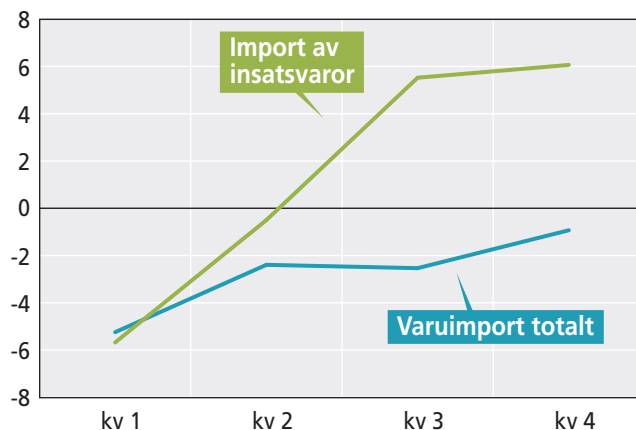
Data t.o.m. fjärde kvartalet 2013

Insatsvaror bakom importökning

Den ökade importen fjärde kvartalet bestod av en relativt stor andel insatsvaror till industrin. Importerade insatsvaror är en viktig komponent för varuexporten. När importen av insatsvaror ökar bör det finnas grund för att en del av ökningen kommer att falla ut i varor som sedan går på export. Samtidigt bestod industrins exportökning fjärde kvartalet i hög grad av investeringsvaror medan exporten av insatsvaror sjönk.

Industrins varuimport

Procentuell volymförändring jämfört med motsvarande kvartal föregående år.

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2013

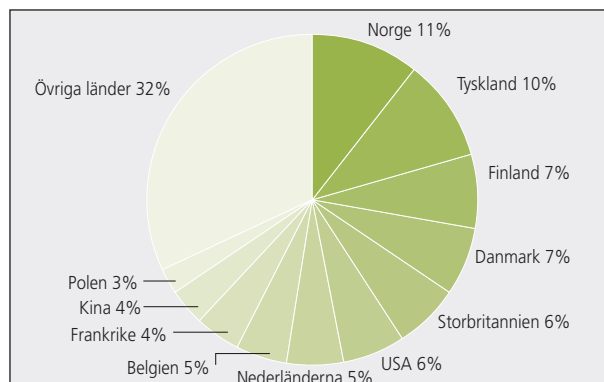
Närheten till marknaden fortsatt mycket viktig

Tillväxten i Europa har så sakteliga tagit fart. Samtidigt har de ekonomiska utsikterna i den närmaste omgivningen blivit något svagare. Grannländerna är Sveriges största handelspartners och konjunkturutvecklingen i närområdet blir fortsatt mycket viktig för svenska exportföretag. Närmare tre fjärdedelar av varuexporten går till Europa och en fjärdedel har ett nordiskt land som mottagare.

Under helåret 2013 minskade varuexporten med 7 procent i värde jämfört med 2012. Varuexporten till Europa och Asien minskade mindre än genomsnittet för samtliga länder. Betydligt svagare gick det för exporten till övriga världsdelar. Varuexporten till de nordiska länderna gick något bättre än för Europa som helhet. Exporten till Kina stod för den största värdeökningen under 2013. Men trots flera år av uppgång utgör exporten till Kina enbart 3,6 procent av Sveriges samlade varuexport. Vid sidan av Kina ökade även varuexporten bland de 30 största mottagarländerna till Finland, Saudiarabien, Tjeckien och Thailand. Sammanfattningsvis kan man konstatera att 2013 var ett svagt år för svensk utrikeshandel med en minskad export till de flesta regioner.

Svensk varuexport 2013

Marknadsandelar i procent

Källa: Utrikeshandelsstatistiken

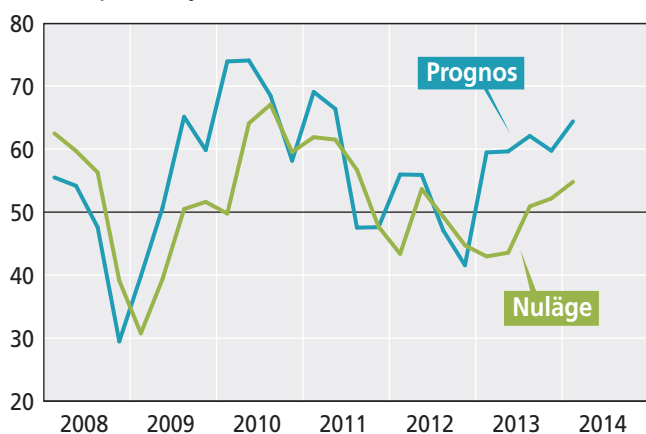
Data t.o.m. december 2013

Företagen själva spår en starkare export framöver

Indikatorer för exportutvecklingen framöver har sett allt starkare ut på senare tid vilket talar för att exporten kan komma att ta fart. Exportchefsindex för första kvartalet 2014 var övervägande positivt och stärker den tidigare bilden av att en generell förbättring för svensk exportindustri är på väg. Utfallet på 59,6 var en bra bit över gränsvärdet för exporttillväxt som ligger på 50. Det var också det starkaste utfallet sedan andra kvartalet 2011.

Exportchefsindex

Diffusionsindex. Värdet över 50 betyder att fler företag tror på en förstärkning än en försvagning av exportkonjunkturen

Källa: SCB/Business Sweden

Data t.o.m. första kvartalet 2014

Under fjolåret var det främst högt ställda förväntningar på exportförsäljningen på tre månaders sikt som lyfte helhetsbilden i exportchefsindex. De senaste kvartalen har också

nuläget förbättrats och företagen rapporterar om en allt starkare utveckling för exportförsäljningen. Företagen förväntar sig även att lönsamheten förbättras under den kommande tremånadersperioden. De marknader som förväntas gå bäst under det närmaste kvartalet är liksom tidigare Asien och Nordamerika. Samtidigt bedömdes marknadsläget i Västeuropa vara det starkaste på tre år.

Utrikeshandeln 2013

Helåret 2013 var ett svagt år för utrikeshandeln. Handelsvolymerna föll tillbaka för både export och import jämfört med året innan. Exporten sjönk med 0,9 procent och importen med 1,2 procent. Importen sjönk sammanlagt något mer än exporten vilket gav ett svagt positivt bidrag till BNP-tillväxten på 0,1 procentenhet för helåret 2013. Den svaga handelsstatistiken från första halvåret stärktes generellt efter sommaren. Varuhandeln vände upp under tredje kvartalet och exportchefsindex har löpande stärkts under året. Den generella bilden var precis som i fjol att varuhandeln minskade samtidigt som tjänstehandeln ökade.

Export och import av varor och tjänster

Volymförändring jämfört med föregående år, procent

	2011	2012	2013
Export av varor och tjänster	6,1	0,7	-0,9
Varor	8,6	-0,8	-2,8
Tjänster	3,9	4,4	3,2
Import av varor och tjänster	7,1	-0,6	-1,2
Varor	8,4	-2,1	-2,4
Tjänster	3,5	3,8	1,9

Källa: Nationalräkenskaperna

Kontaktperson: Martin Daniels, 08-506 942 64

Varu- och tjänstebranschens produktion av merchanding

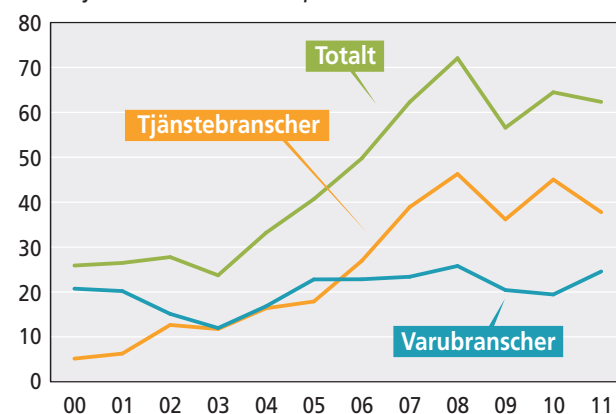
Produktion och export av merchandingtjänster, dvs. när ett svenskt bolag bedriver handel utomlands utan att varorna passerar Sverige, har ökat kraftigt sedan början av 2000-talet. Traditionellt omfattar merchanding en ren förmedlingstjänst från utländsk leverantör till en utländsk kund. Ur ett svenskt perspektiv är fenomenet att jämföra med den handelsmarginal som produceras inom landets gränser i parti- och detaljhandelsbranscherna. Företag som har denna typ av handelsverksamhet som huvudsaklig aktivitet klassificeras också inom parti- och detaljhandelsbranschen.

En annan typ av transaktion som också inkluderas i merchanding är svenska företags vidareförsäljning av varor som initialt producerats av ett utländskt dotterbolag eller av ett kontrakterat fristående bolag i utlandet. Det svenska företaget köper då varan av sitt utländska dotterbolag eller det kontrakterade bolaget för att sedan sälja den vidare till en utländsk köpare utan att varan passerar den svenska landsgränsen. Köparen betalar för varan till det svenska bolaget. Skillnaden mellan köp- och vidareförsäljningspriset, det vill säga marginalen som uppstår däremellan, ses som en tjänst utförd av det svenska företaget.

Produktionen av merchanding motsvaras av en lika stor tjänsteexport på ekonomins användningssida¹. Merchanding kan produceras av såväl varuproducerande företag som tjänsteproducerande företag. Merchanding inom varuproducerande branscher har varit relativt stabilt genom åren och det är framförallt den merchanding

som tjänsteproducerande branschens utför som bidragit till produktionsökningen och i förlängningen den BNP-tillväxt merchandingtjänster gett upphov till under 2000-talet.

Näringslivets produktion av merchanding Miljarder kronor i fasta priser

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. 2011

Anm: Fullständiga data över merchanding finns endast tillgänglig i årsstatistiken och data redovisas här enbart fram till och med år 2011 som är senaste tillgängliga år med definitiva årsberäkningar.

¹ I september 2014 introduceras en ny EU-förordningen för nationalräkenskaperna, ENS 2010. I och med det kommer redovisningen av merchanding ändras avseende export och import. Merchanding kommer då att föras som en del av varuvärdet för den vara som handeln avser istället för export av en tjänst.

Hushållens konsumtion

Konsumtionen viktig drivkraft i ekonomin

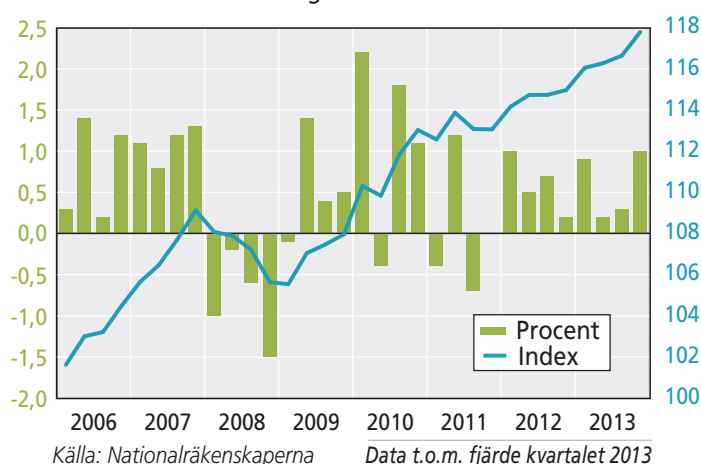
Konsumtionstillväxten utgör en viktig drivkraft bakom den ekonomiska tillväxten i nuläget och efter två dämpade kvartal stegrades hushållskonsumtionen fjärde kvartalet. Hushållen visade också tecken på ett något mer expansivt konsumtionsmönster, där inköpen av bilar och andra kapitalvaror ökade starkt medan bland annat långa julleddigheter troligtvis gav skjuts åt konsumtionsutvecklingen utomlands. En betydande del av den disponibla inkomsten lades dock fortsatt till sparandet.

En god utveckling på arbetsmarknaden kombinerat med låg inflation, relativt starka löneökningar och stigande tillgångspriser är alla faktorer som normalt borde ge grogrund för en stark efterfrågan från hushållen. De fundamentala förhållandena för konsumtionstillväxt har varit goda under en längre tid utan att hushållskonsumtionen har skjutit ordentlig fart, men efter två kvartal med relativt dämpad utveckling stegrades hushållskonsumtionen återigen fjärde kvartalet.

I säsongrensade tal steg hushållens konsumtionsutgifter med 1,0 procent från tredje till fjärde kvartalet. Trots att efterfrågan från utlandet visar vissa tecken på att vara på väg att återhämtas gav utrikeshandeln ingen draghjälp för tillväxten fjärde kvartalet. Den inhemska efterfrågan får därmed stå för en större del av drivkraften i ekonomin och accelerationen i hushållskonsumtionen var en betydande orsak till den starka BNP-ökningen från tredje till fjärde kvartalet.

Hushållens konsumtionsutgifter

Procentuell förändring från föregående kvartal samt index 2005=100. Säsongrensade kvartalsvärden

Hushållen prioriterade varaktiga varor

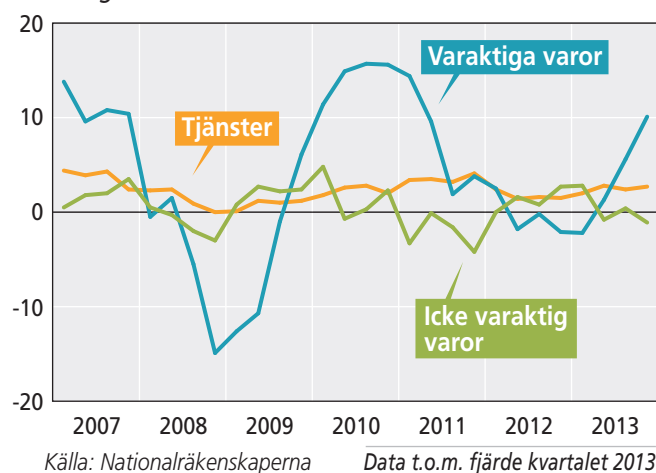
I jämförelse med motsvarande kvartal året innan steg hushållskonsumtionen med 2,2 procent fjärde kvartalet, i nivå med ökningstakten tredje kvartalet. Totalt sett har tjänstekonsumtionen ökat lite starkare än konsumtionen av varor under de senaste tre åren. Tjänstekonsumtionen består till

stor del av bostadsrelaterade tjänster, men att hushållen också lägger mer pengar på upplevelser och resor bidrar också uppåt. Hushållens konsumtion av varor består till stor del av de icke varaktiga varorna, som i likhet med tjänstekonsumtionen uppvisar en relativt stabil utvecklingsbana över tid. Livsmedelskonsumtionen, som utgör drygt en tredjedel av de icke varaktiga varorna, steg relativt kraftigt fjärde kvartalet, men trots detta minskade konsumtionen av icke varaktiga varor något då övriga delar drog ner.

Tendensen de senaste kvartalen är att det framförallt är de varaktiga varorna som har ökat. Kapitalvarorna utgör endast knappt 15 procent av den totala varukonsumtionen, men är den klart mest konjunkturkänsliga komponenten i hushållskonsumtionen då de utgör betydande engångsutlägg som hushållen ofta kan skjuta på framtiden. Fjärde kvartalet ökade hushållens konsumtion av varaktiga varor med över 10 procent i årstakt och bidrog med 0,9 procentenheter till uppgången i hushållskonsumtionen. Det var det starkaste bidraget sedan fjärde kvartalet 2010, då ett uppdämt behov i återhämtningsfasen efter finanskrisen drev på efterfrågan på kapitalvarorna. Uppgången fjärde kvartalet innefattade både möbler och heminredning, men i nuläget är det framförallt den tungt vägande bilhandeln som leder uppgången. Bilinköpen är en viktig indikator på hushållens konsumtionsbenägenhet och de sköt fart redan tredje kvartalet men uppgången accentuerades fjärde kvartalet med en ökning på nästan 15 procent på årsbasis.

Hushållens konsumtionsutgifter av varor och tjänster

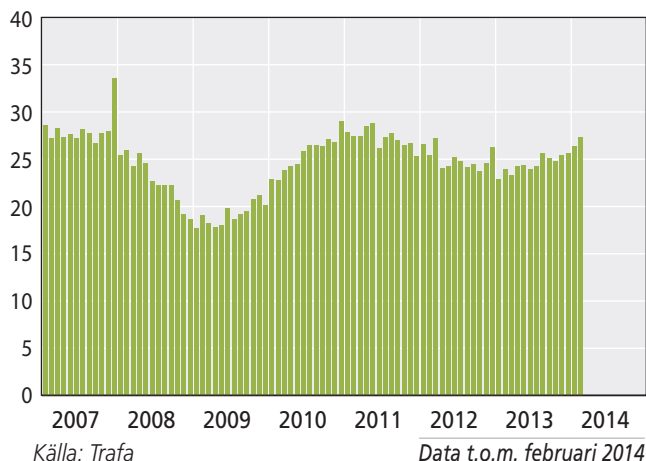
Procentuell förändring från motsvarande kvartal föregående år

Säsongrensade månadsuppgifter över antalet nyregistrerade personbilar har vittnat om att en ökad efterfrågan på personbilar har varit under uppsegling. Nyregistreringarna har ökat relativt stadigt under i stort sett hela 2013, vilket nu har fått genomslag på konsumtionen mätt över fyra kvartal.

Ökningstakten har tilltagit under hösten och att personbilsregistreringarna steg kraftigt även i januari och februari indikerar att den starka utvecklingen höll i sig under inledningen av första kvartalet. Antalet nyregistrerade bilar per månad börjar nu närma sig nivåerna som rådde i åren innan finanskrisen och under återhämtningen därefter, vilket kan vara ett tecken på att efterfrågan på personbilsmarknaden är på väg att normaliseras.

Nyregistrerade personbilar Säsongrensad värden, tusental

Det varma vädret under fjärde kvartalet jämfört med året innan drog ned svenska hushålls energiförbrukning rejält och hushållens utgifter för uppvärmning minskade med nästan 9 procent i årstakt. Genomslaget på hushållskonsumtionen totalt blev dock litet eftersom kortsiktiga förändringar i uppvärmningskostnader står för en knapp femtedel av de totala boendeutgifterna och enbart påverkar hushåll bosatta i småhus. Förändringar i energiutgifterna får på kort sikt endast en omfördelningseffekt i redovisningen av hyres- och bostadsrätter, vilket utgör en betydande andel av hushållen, och får i praktiken inget genomslag i de totala boendeutgifterna för dessa bostadsformer.

En stor del av förklaringen till detta är att boendeutgifterna först beräknas som varmhyra, men sedan redovisas som kallhyra och energiutgifter enligt europeisk standard. Varmhyran som är det man i praktiken förhåller sig till i Sverige för hyres- och bostadsrätter innebär att man betalar en fast hyra eller avgift inklusive uppvärmningskostnader. Dessa hyreskostnader ändras i praktiken inte på kort sikt genom att omslag i vädret leder till ökad eller minskad energiförbrukning. När dessa delas upp som kallhyra¹ och uppvärmningskostnader måste en förändring i den ena balanseras med en motsvarande ändring i den andra. De totala hyresutgifterna ändras således inte.

Hushållens konsumtionsutgifter, inkl HIO fjärde kvartalet 2013

	Andel av hushållens konsumtion, %	Volym- förändring, jmf med kv 4 12, %	Bidrag till hushållens kon- sumtionsök- ning, procent- enheter
Boende	27,2	0,1	0,0
Transporter	12,7	2,7	0,4
Livsmedel och alkoholfria drycker	12,3	2,4	0,3
Rekreation och kultur	11,3	3,1	0,4
Övrig varor och tjänster	11,2	2,4	0,3
Möbler m.m.	5,6	7,3	0,4
Restauranger, hotell	5,3	5,1	0,3
Kläder och skor	5,0	0,7	0,0
Alkoholhaltiga drycker och tobak	3,8	0,2	0,0
Post och telekommunikationer	3,3	-0,3	0,0
Hälsö- och sjukvård	3,2	3,1	0,1
Utbildning	0,3	2,1	0,0
Svenskars konsumtion utomlands	4,8	13,3	0,6
Utländska besökares konsumtion i Sverige	-5,8	-8,6	-0,5
Hushållens totala konsumtion	100,0	2,2	2,2

Källa: Nationalräkenskaperna

Konsumtionen utomlands var den komponent i hushållskonsumtionen som steg kraftigast med en uppgång på över 13 procent i årstakt fjärde kvartalet. Gynnsamma ledigheter under julhelgen bidrog troligtvis till att fler valde att lägga semestern utomlands, samtidigt som den svenska kronan har stärkts något mätt i årstakt. En stark krona leder, allt annat lika, till att höja svenska resenärers köpkraft i utlandet genom att utländska varor blir billigare mätt i svenska kronor.

Eftersom även utländska besökares konsumtion i Sverige steg kraftigt blev dock nettobidraget från utlandskonsumtionen lågt. Utländska besökares konsumtion dras ifrån de totala konsumtionsutgifterna, då hushållskonsumtionen i nationalräkenskaperna endast avser svenska hushåll. En relativt svag utveckling i Europa talar normalt för att utländska besökare håller hårdare i plånboken men så var inte fallet fjärde kvartalet. Ökningen återspeglas dock av en stark ökning av antalet utländska gästnätter som fjärde kvartalet var över 9 procent fler än motsvarande kvartal 2013.

Gränshandeln med Norge fortsatte också att växa så det knakar fjärde kvartalet som enligt en undersökning av Statistisk sentralbyrå² steg med knappt 20 procent i årstakt. Gränshandelsstatistiken är dock en undersökning med en betydande felmarginal, men resultaten kan ändå indikera att den starka svenska kronan inte har påverkat norska konsumenter att avstå från att handla i Sverige i någon större utsträckning.

Ovanligt högt sparande

Tendensen de senaste två åren med en kraftigare tillväxt i hushållens köpkraft än vad de faktiskt konsumerade höll i sig fjärde kvartalet, vilket indikerar att genomsnittshushållet agerade balanserat genom att man höll uppe konsumtionstillväxten med redan intjänade pengar. Den reala löneökningstakten fjärde kvartalet uppgick till 2,7 procent

1 Hyreskostnader exklusive uppvärmningskostnader.

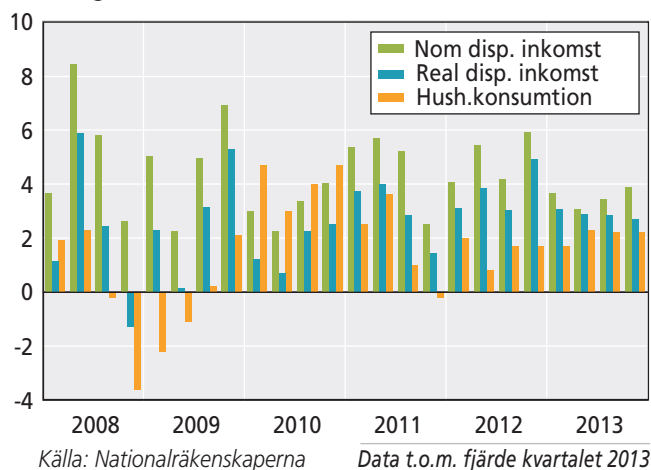
2 Den officiella statistikbyrån i Norge.

på årsbasis. Det är den svagaste tillväxttakten sedan fjärde kvartalet 2011 och men ligger i nivå med den genomsnittliga reala löneökningen för de senaste tio åren. Gapet mellan tillväxten i hushållens köpkraft och konsumtionen har minskat under de senaste kvartalen, vilket tyder på att hushållen spenderar en allt större andel av sin disponibla löneökning och att konsumtionstillväxten i lägre grad är lönedriven i nuläget.

Skillnaden mellan den nominella och reala disponibelinkomsten var dock större än på över ett år, vilket kan synas märkligt i en omgivning med mycket svagt inflationstryck. Det förklaras av att hushållens disponibelinkomst prisjusteras med ett sammanvägt prisindex som speglar hushållskonsumtionens beståndsdelar, där bland annat boendeutgifterna och finansiella tjänster behandlas annorlunda och kan resultera i en annan prisutveckling än i KPI.

Hushållens konsumtionsutgifter och disponibel inkomst

Procentuell förändring från motsvarande kvartal föregående år

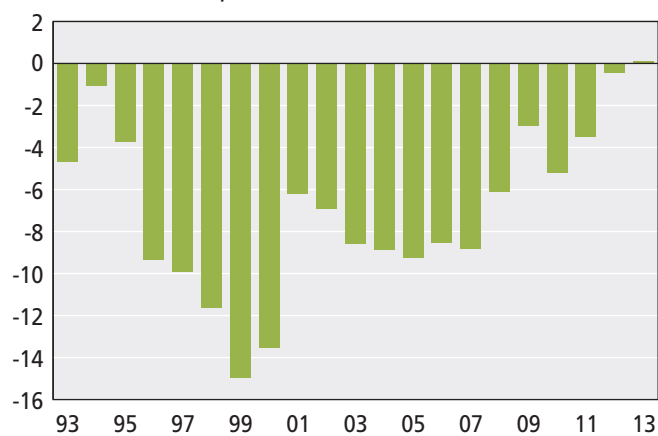

Den individuella sparkvoten¹ uppgick till 0,1 procent fjärde kvartalet, vilket indikerar ett obefintligt sparande bland hushållen. Den kvartalsvisa sparkvoten har dock ett mycket kraftigt säsongmönster där första och tredje kvartalet tenderar att vara positiva, medan utdelningar och skatteåterbäring drar upp sparkvoten kraftigt andra kvartalet. Bland annat på grund av ett traditionellt högre konsumtionstryck under julhandeln brukar sparandet bli lidande under årets fjärde kvartal. Den marginellt positiva individuella sparkvoten fjärde kvartalet var första gången på över 20 år som den individuella sparkvoten var positiv under ett fjärde kvartal.

Statistik för helåret ger en mer översiktlig bild av sparkvotens utveckling över tid. I konsumtionsjämförelser används främst sparkvoten, exklusive avsättningar till pensioner. Dels för att den reflekterar det individuella sparandet som majoriteten av hushållen fritt kan disponera, men även på grund av att omläggningarna i pensionssystemen under 90-talet gör att den ger den mest rättvisa bilden över tid. Den individuella sparkvoten för helåret 2013 uppgick till 6,0 procent vilket är 1,6 procentenheter högre än 2009, mitt under finanskrisens mest intensiva period. Endast under kristiderna i inledningen på 90-talet och i efterdyningarna

av lågkonjunkturen i slutet på 70-talet, har svenska hushåll uppvisat ett högre sparande i förhållande till den disponibla inkomsten än i nuläget.

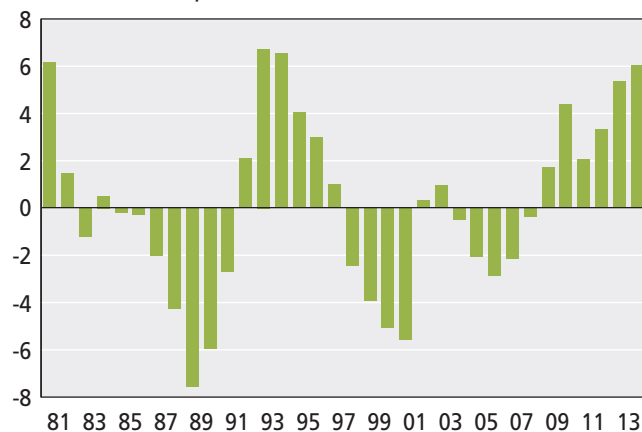
Hushållens sparkvot fjärde kvartalet respektive år Exklusive sparande i kollektiva försäkringar. Procent av nominell disponibel inkomst

Det kan delvis reflektera en osäkerhet och försiktighet bland hushållen, men även att genomsnittshushållet har det bra ställt i nuläget och kan lägga undan en relativt hög andel av inkomsterna utan att konsumtionen blir lidande. Att det sannolikt finns stora skillnader i sparandet mellan olika familjekonstellationer, ålder- och inkomstgrupper bör dock beaktas.

Hushållens sparkvot exklusive avsättningar till tjänstepensioner

Procent av disponibel inkomst

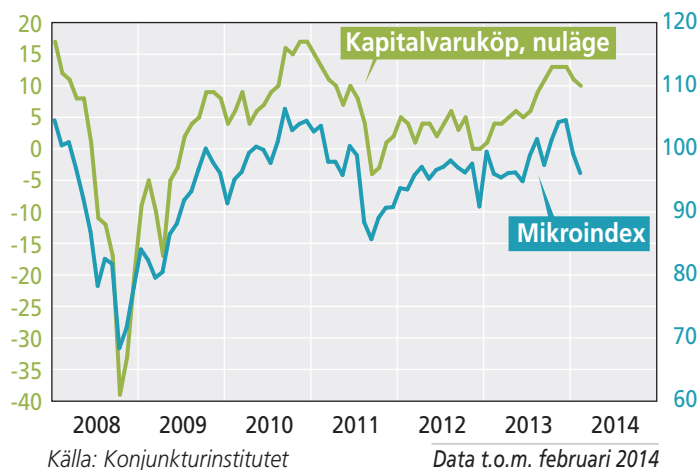
Indikatorer pekar på fortsatt uppgång

Att hushållens konsumtionsbenägenhet stärktes något under fjärde kvartalet får visst stöd av KI:s konjunkturbarometer. Mikroindex steg under samtliga månader under kvartalet och översteg genomgående det långsiktiga medelvärdet, men har sedan dämpats något efter kvartalets utgång. Indexet speglar hushållens syn på den egna ekonomin genom nulägesbedömningar och förväntningar, samt inställningarna till köp av kapitalvaror. Komponenten om köp av

¹ Sparkvoten exklusive pensionsavsättningar.

kapitalvaror utgör i nuläget en av de mest volatila delarna i Mikroindex och har dragit uppåt i stort sett under hela hösten. Detta stödjer bilden att hushållen inte skjuter på inköpen av kapitalvaror och kan vara en indikation på att konsumtionsbenägenheten har stigit.

Hushållens bedömning av egen ekonomi, mikroindex samt bedömning av kapitalvaruköp Nettotal, bättre minus sämre

Hushållens konsumtionsutgifter under 2013

Hushållskonsumtionen var en viktig drivkraft bakom den ekonomiska utvecklingen under 2013. På helårsbasis steg hushållskonsumtionen med 2,0 procent, jämfört med året innan. Bidraget till BNP-tillväxten var på 1,0 procentenhet. Hushållen har överlag haft det bra ställt under året och konsumerade i balanserad takt. Sparandet i förhållande till den disponibla inkomsten låg kvar på en historisk hög nivå.

Den starka kronan bidrog troligtvis till att dra upp konsumtionen utomlands som steg med 7,8 procent under 2013, medan inköpen av kapitalvaror tog fart andra halvåret i takt med att hushållens aptit på heminredning steg, medan även bilinköpen ökade starkt tredje och fjärde kvartalet.

Hushållens konsumtionsutgifter

Volymförändring jämfört med föregående år, procent

	2012	2013
Hushållens konsumtionsutgifter, inkl. HIO	1,6	2,0
Bidrag till BNP, procentenheter	0,8	1,0

Källa: Nationalräkenskaperna

Kontaktperson: Magnus Saltveit, 08-506 949 84

Offentlig konsumtion

Försvarets varaktiga varor drog upp statens konsumtion

Den offentliga konsumtionen sköt fart uppåt fjärde kvartalet. Från tredje till fjärde kvartalet steg både den kommunala och statliga konsumtionen betydligt snabbare än normalt. De statliga konsumtionsutgifterna steg klart snabbast bland annat på grund av stora engångsposter. Bidraget till BNP-tillväxten mätt i årstakt var det högsta på tre år.

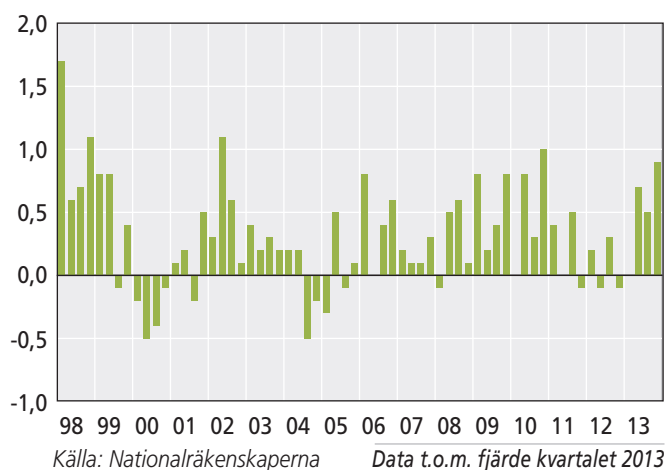
Korrigerat för säsongvariationer steg konsumtionen inom kommunerna och staten med 0,6 respektive 1,2 procent från tredje till fjärde kvartalet. Det var en tillväxttakt som ligger betydligt över genomsnittstillväxten de senaste tio åren. Den säsongrensade konsumtionsutvecklingen under året har varit klart starkast inom staten som dock ofta uppvisar en ryckig utveckling där stora engångsposter kan spela en betydande roll. Den mer demografiskt betingade kommunala konsumtionen följer gärna ett jämnare tillväxtspår, och har dragits med uppåt under året bland annat av större elevkullar i för- och grundskolan. Sammantaget har den offentliga konsumtionsutvecklingen varit starkare än normalt under nästan samtliga av årets kvartal vilket har dragit upp tillväxten i årstakt kraftigt.

Mätt över fyra kvartal gav den offentliga konsumtionen därför ett ovanligt starkt bidrag på 0,9 procentenheter till den faktiska BNP-tillväxten fjärde kvartalet. Det som framförallt

drog upp totalen var att både den kommunala och statliga konsumtionen stod för bidrag över deras långsiktiga medelvärden. Framförallt steg den statliga konsumtionen ovanligt kraftigt på grund av betydande engångsposter. Stora inköp till försvaret bidrog till att statens utgifter för försvarets varaktiga varor mer än fördubblades jämfört med motsvarande kvartal året innan. Denna ökning stod för en betydande del av konsumtionstillväxten inom staten fjärde kvartalet.

Offentlig konsumtion

Bidrag till BNP-tillväxten, procentenheter

Bidraget fjärde kvartalet 2013 var det högsta från offentlig konsumtion på tre år och har bara vid två kvartal varit högre sedan millennieskiftet. Fjärde kvartalet 2010 är ett av dessa där konsumtionen uppvisade en likartad utveckling med starka bidrag från både stat och kommuner. Även här var det framförallt försvarets varaktiga varor som drog upp kraftigt. I detta fall var det dock snarare en normalisering av inköpen efter en kraftig försvagning året innan som var skälet till uppgången inom staten, medan stimulanåtgärder till kommunerna i efterdyningarna av finanskrisen troligtvis drog upp den kommunala konsumtionen. De höga bidragen

från offentlig konsumtion från slutet av 90-talet har dock en helt annan historik. Här drogs landstingens konsumtion upp då bolagiseringen av sjukhus och tandvårdsmottagningar tog fart. Bolagiseringen drog upp konsumtionsutgifterna inom landstingen då de sedan dess finansierade bolagens producerade tjänster¹.

Kontaktperson: Magnus Saltveit, 08-506 949 84

¹ Så kallade sociala naturaförmåner.

Fasta bruttoinvesteringar

Svag investeringsaktivitet i företagen

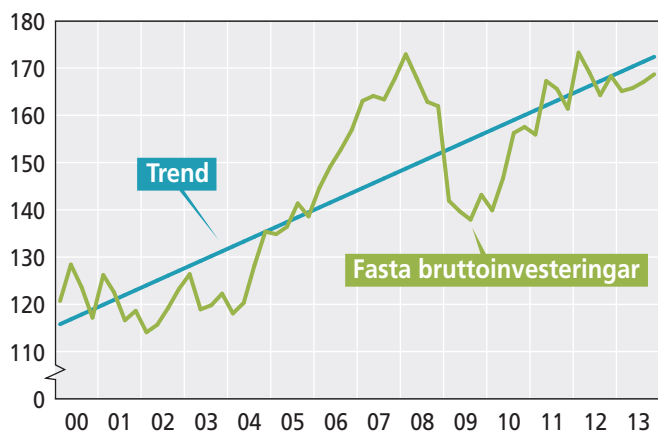
De fasta bruttoinvesteringarna noterade en svag uppgång fjärde kvartalet jämfört med kvartalet innan. Förutom en stark uppgång för bostäder var dock investeringsaktiviteten övervägande svag. Maskin-, övriga bygg och anläggnings- samt transportmedelsinvesteringarna pekade samtliga nedåt och även de offentliga investeringarna minskade.

De fasta bruttoinvesteringarna steg med 1,0 procent fjärde kvartalet jämfört med det tredje, säsongrensade. Efter en svag inledning på året har de fasta bruttoinvesteringarna i säsongrensade värden ökat tre av de senaste fyra kvartalen. Uppgången förklaras i huvudsak av uppsvinget i bostadsinvesteringarna som tog fart på allvar andra kvartalet.

Den sammantaget dämpade utvecklingen under det senaste året innebär dock att de fasta bruttoinvesteringarna ligger under den långsiktiga investeringstrenden sedan år 2000 och är säsongrensade nästan 3 procent lägre än den högsta nivån från första kvartalet 2008, strax innan finanskrisen.

Fasta bruttoinvesteringar

Säsongrensade kvartalsvärden, trend. Miljarder kronor

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2013

Flertalet investeringstyper backade

En nedgång första kvartalet 2013 i säsongrensad kvartalstakt, i kombination med en svag uppgång under årets resterande kvartal medförde att de fasta bruttoinvesteringarna var oförändrade fjärde kvartalet mätt i årstakt. Investeringsenkäten, som är en viktig källa för information om bland annat maskin-, bygg- och anläggningsinvesteringar, gav med få undantag indikationer om en svag utveckling för dessa branscher fjärde kvartalet.

Fasta bruttoinvesteringar fjärde kvartalet 2013

Procentuell förändring från motsvarande kvartal föregående år respektive procentenheter

	Volym- utveckling	Bidrag
Maskiner och inventarier	-4,0	-1,3
Transportmedel	-0,4	0,0
Bostäder	16,3	2,4
Övriga byggnader och anläggningar	-4,6	-1,3
Programvara m.m.	2,3	0,4
Totala fasta bruttoinvesteringar	0,0	0,0

Källa: Nationalräkenskaperna

Maskininvesteringar inklusive transportmedel sjönk med 3,4 procent jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Inom dessa investeringar var nedgången störst inom leasingfinansierade investeringar som sjönk med 9,1 procent medan egenfinansierade investeringar backade 2,2 procent. Bland de leasingfinansierade investeringarna sjönk maskinleasing med 6,8 procent och billeasing med 11,2 procent.

Även övriga bygg- och anläggningsinvesteringar utvecklades svagt och sjönk med 4,6 procent jämfört med motsvarande kvartal året före. Dessa tyngdes bland annat av lägre väginvesteringar som sjönk med 10,6 procent. Programvaruinvesteringarna, som skattas med branschen dataprogrammering och informationstjänster från omsättningsstatistiken för tjänsteföretag, steg med 2,3 procent.

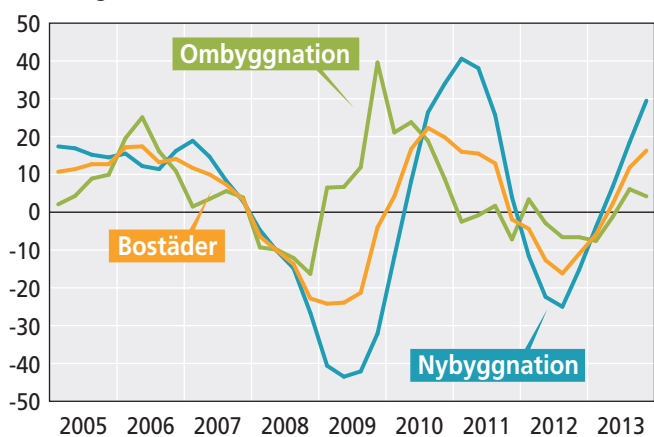
Fortsatt uppsving för bostadsinvesteringarna

Nybyggnation av både flerbostadshus och småhus tog fart och började visa tillväxt andra kvartalet mätt i årstakt. Ökningstakten steg successivt under året och uppgick till 33 procent för nybyggda flerbostadshus och 23 procent för småhus fjärde kvartalet jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Påbörjandestatistiken som är källa för nybyggnation av flerbostadshus och småhus indikerar en fortsatt stark utveckling för bostadsinvesteringarna även i inledningen av 2014 med hänsyn taget till den eftersläpningseffekt som ligger i beräkningsmodellen.

Uppgången för om- och tillbyggnadsinvesteringarna var mer beskedlig fjärde kvartalet, där uppgången för småhus var marginell. En svag nedgång i ROT-avdragen fjärde kvartalet jämfört med motsvarande kvartal året innan indikerar en mättnad för renovering och ombyggnation.

Bostadsinvesteringar

Procentuell förändring från motsvarande kvartal föregående år

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2013

Energiinvesteringarna ökade kraftigt

Näringslivets investeringar ökade med måttliga 1,6 procent i årstakt fjärde kvartalet. De varuproducerande branscherna ökade med 3,4 procent och tjänstebranscherna steg med 0,6 procent. De investeringar som gick starkt inom näringslivet var övrig industri, d.v.s. el, gas- och fjärrvärme som ökade med 24 procent, samt vatten och avlopp som steg med 16 procent i årstakt. Utvecklingen var svagare inom de traditionella industribranscherna gruv-, mineral och tillverkningsindustri där investeringarna sjönk med 3,7 procent i årstakt. Inom tjänstesektorn ökade bland annat handel medan investeringarna inom företagstjänster minskade. En betydande nedgång för statliga investeringar och i viss mån

även de kommunala investeringarna drog ned de offentliga myndigheternas investeringar med 5,9 procent. Det motverkade den dämpade uppgången inom näringslivet.

Återhållsamma förväntningar inför 2014

Investeringshumöret inom industrin som helhet ser ut att bli dämpat även under 2014, enligt Investeringsenkätens investeringsplaner som publicerades i mars. Industriinvesteringarna väntas vara oförändrade 2014 jämfört med 2013. Gruvindustrins investeringar väntas sjunka med 17 procent efter en svag utveckling även 2013 och trävaruindustrin spås minska investeringarna med 5 procent. Däremot ser det ljusare ut för energibranscherna och för stål- och metallvaror som båda väntas öka sina investeringsvolymerna med 11 procent.

Investeringsplanerna för innevarande år varierar relativt kraftigt mellan branscherna. Inom vissa branscher föreligger sannolikt en fortsatt osäkerhet kring inhemsk- och internationell efterfrågan som i kombination med en hög realränta kan ha en dämpande effekt på investeringarna. Samtidigt pekar ett gradvis högre kapacitetsutnyttjande i industrin som steg från 84,5 procent fjärde kvartalet 2012 till 87,8 procent fjärde kvartalet 2013, på att företagen kan behöva utöka produktionskapaciteten.

De fasta bruttoinvesteringarna 2013

Helåret 2013 sjönk de fasta bruttoinvesteringarna preliminärt med 1,3 procent. Det är betydligt svagare än 2012 då investeringstillväxten var 3,3 procent. Nedgången förklaras främst av en nedgång inom övriga byggnader och anläggningar. Det motverkades av en högre tillväxt inom bostadsinvesteringarna.

Fasta bruttoinvesteringar

Nivå i löpande priser, mkr, samt volymförändring jämfört med föregående år, procent

	Nivå 2013	2012	2013
Maskiner och inventarier	208 178	6,4	-0,9
Transportmedel	53 042	1,1	-8,4
Bostäder	120 704	-11,2	5,8
Övriga byggnader och anläggningar	170 916	10,3	-4,6
Programvaror	113 847	5,5	-0,3
Totala fasta bruttoinvesteringar	666 687	3,3	-1,3
Offentliga fasta bruttoinvesteringar	111 747	4,0	-3,2
Tjänsteproducenter	362 363	-1,2	0,5
Varuproducenter	189 818	12,3	-3,6

Källa: Nationalräkenskaperna

Kontaktperson: Peter Buvén, 08-506 945 28

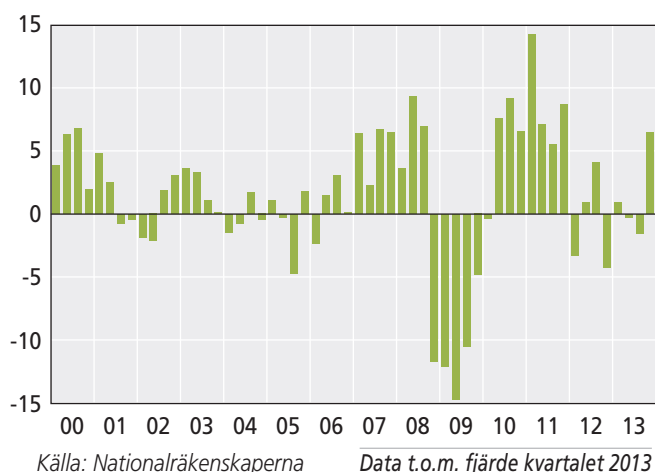
Stort lagerbidrag till BNP-tillväxten

Lagerinvesteringarna fortsatte att variera kraftigt mellan kvartalen och lämnade i motsats till tredje kvartalet ett stort positivt bidrag till BNP-utvecklingen fjärde kvartalet. En ovanligt stor säsongmässig lagerneddragning fjärde kvartalet 2012 var en viktig förklaring till lagrens stora BNP-påverkan.

Lagerinvesteringarna har de senaste två åren haft en slagig utveckling. Vissa kvartal har lagerförändringarna gett en betydande påverkan på BNP-tillväxten. Säsongsgrensat byggdes lagren upp med 6,5 miljarder kronor under fjärde kvartalet och omslaget jämfört med tredje kvartalet var cirka 8 miljarder kronor.

Lagerinvesteringar inklusive värdeföremål

Miljarder kronor i 2012 års prinsnivå, säsonggrensade värden

Mätt i faktiska tal stod lagerinvesteringarna för det enskilt största bidraget till BNP-utvecklingen fjärde kvartalet med 1,5 procentenheter. Det förklaras av att den lageravveckling som normalt sker under fjärde kvartalet var relativt liten fjärde kvartalet 2013. Industrilagren var i princip oförändrade, medan handeln minskade sina lager. Samtidigt var lageravvecklingen ovanligt stor under jämförelsekvartalet, fjärde kvartalet 2012, då flertalet industribranscher såsom maskinindustri och motorfordonsindustri kraftigt minskade sina lager.

Tillverkningsindustrins lager bidrog med 1,4 procentenheter till BNP-tillväxten, där var det främst lageruppbyggnad av färdigvaror och insatsvaror som bidrog. Lagerökningen av insatsvaror fjärde kvartalet berodde till stor del på lageruppbyggnad inom raffinerade petroleumprodukter efter ett tidigare planerat produktionsstopp under tredje kvartalet som gav upphov till betydande produktionsbortfall och lagerminskningar. För fjärde kvartalet medförde det en låg ingående lagerbalans av raffinerade petroleumprodukter.

Även lagren av färdigvaror inom branschen ökade fjärde kvartalet, sannolikt också som en följd av produktionsstoppet. En trolig förklaring är att produktionen i raffinaderibranschen inte kom i gång i full skala fjärde kvartalet, vilket indikeras i produktionsstatistiken, och den ökade importen av färdigraffinerade petroleumprodukter som skedde fjärde kvartalet lades i lager innan slutleverans. Branschen raffinerade petroleumprodukter stod för cirka en tredjedel av de totala lagerinvesteringarnas påverkan på BNP-tillväxten fjärde kvartalet. Inom övriga industribranscher var lagerförändringarna jämfört med fjärde kvartalet 2012 mer jämnt fördelad över branscherna och förklaras till stor del av den stora lageravvecklingen fjärde kvartalet 2012.

Handelslagren gav ett bidrag till BNP-utvecklingen med 0,5 procentenheter medan övriga lager, bland annat skogs- och jordbrukslager samt avstämningskorrigeringar, höll tillbaka BNP-tillväxten med 0,4 procentenheter.

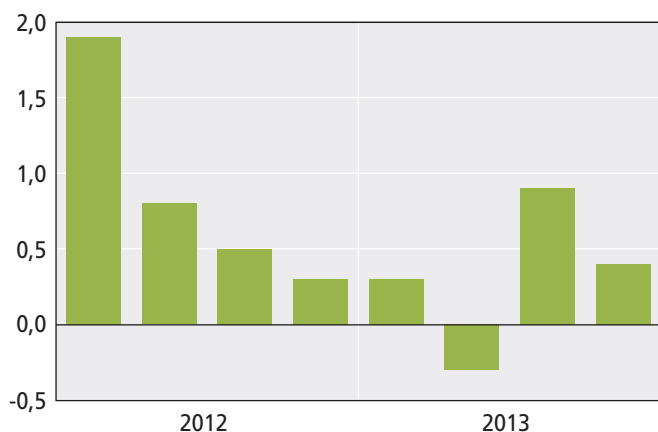
Förutsättningarna för första kvartalet 2014 är att under jämförelsekvartalet, första kvartalet 2013, skedde en relativt säsongsnormallageruppbyggnad med 12,3 miljarder kronor. Det innebär att det krävs en lika stor lageruppbyggnad första kvartalet för att BNP-effekten ska bli neutral. Perioden 2000–2012 var lageruppbyggnaden under första kvartalet i genomsnitt 13,2 miljarder kronor.

Konstanta lager ger annan tillväxtbana

I USA refereras det ofta till BNP exklusive lager som "GDP final sales". Måttet används för att lyfta fram efterfrågan från konsumenter, företag och offentliga myndigheter. Ett riktmärke som ibland används är att produktionen och även BNP-tillväxten kommer att stiga om BNP exklusive lager med marginal överstigit BNP två kvartal i rad eftersom då företagen behöver bygga upp lager.

I Sverige var dock fallet det motsatta fjärde kvartalet 2013 då lagerinvesteringarna gav ett betydande BNP-bidrag. Enligt utvecklingstalen från ett lagerjusterat BNP skulle tillväxten gradvis ha dämpats från och med första kvartalet 2012 och nådde botten andra kvartalet 2013 i säsonggrensade värden. BNP-tillväxten exklusive lager skulle sedan ha stigit tredje kvartalet och återigen dämpats fjärde kvartalet.

BNP exklusive och lagerinvesteringar Procentuell kvartalsvis förändring, säsongrensats

Källa: Nationalräkenskaperna

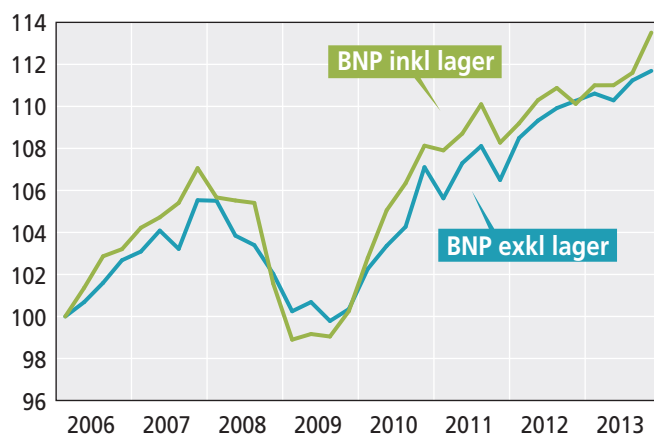
Data t.o.m. fjärde kvartalet 2013

Resultaten på lite längre sikt kan också tyda på att lagerinvesteringarna förstärkte konjunktursvängningen i samband med finanskrisen. Det kan bero på att när efterfrågan försvann i slutet av 2008 utvecklade företagen sina lager i snabb takt. När ekonomin sedan återhämtade sig under 2010 och 2011 producerade företagen för att återställa lagren till en mer normal nivå vilket drog upp BNP. Lagerfluktuationer och dess effekt på BNP bör rimligtvis vara relativt neutrala på lite längre sikt. Sett till BNP exklusive lager, som beskriver en sorts underliggande tillväxt, har det måttet visat en mer stabil utveckling än BNP-tillväxten under de senaste två åren.

Det bör beaktas att den lagerjusterade BNP-serien har säsongrensats separat och eftersom lagersvängningarna har haft en betydande effekt på utvecklingen, framförallt under de senaste kvartalen, kan säsongeffekterna och i förlängningen säsongrensningen för BNP inklusive och exklusive lager skilja sig åt, varför direkta jämförelser mellan utvecklingstalen i de två serierna inte bör göras. Måttet för BNP exklusive lager som används i denna artikel kan ses som en bild på hur utvecklingen skulle se ut om lagren vore konstanta över tid.

BNP inklusive och exklusive lager

Säsongrensats. Index första kvartalet 2006=100

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2013

Kontaktperson: Peter Buvén, 08-506 945 28

Näringsliv

Ökad produktionstakt

Fjärde kvartalet steg produktionen inom näringslivet jämfört med föregående kvartal. För industrin var produktionstillväxten på kvartalsbasis den starkaste på tre år men en stor del av produktionen hamnade på lager. Tjänsteproduktionen växte i mer måttlig takt men de flesta tjänstebranscher redovisade uppgångar, i synnerhet handeln. Arbetsinsatsen steg något inom varuproduktionen medan den minskade svagt inom tjänsteproduktionen. Företagen fortsätter att vara optimistiska i sina prognoser över den närmaste framtiden.

Både 2011 och 2012 avslutades med ett dystert sista kvartal men 2013 blev det istället det motsatta. Näringslivets produktion¹ ökade under fjärde kvartalet. I säsongrensade tal steg såväl tjänsteproduktionen som varuproduktionen markant jämfört med tredje kvartalet, där en starkt bidragande orsak var att produktionen inom tillverkningsindustrin

ökade. Produktionshöjningen resulterade i ökade färdigvarulager inom industrin. Det kan tolkas på flera sätt. Antingen har företagen producerat för mycket och inte lyckats sälja produkterna, vilket betyder att man underskattat efterfrågan, eller så har man medvetet höjt produktionen för att möta en stigande efterfrågan som man räknar med ska komma framöver.

Insatsförbrukningen i ekonomin okänd

Vid kvartalsberäkningarna av nationalräkenskaperna (NR) finns inga uppgifter om insatsförbrukningen inom ekonomin. Förädlingsvärden skattas därför enbart från produktionsvärden och utifrån ett antagande om att insatsförbrukningen växer i samma takt som produktionen. Uppgifter om insatsförbrukningen finns först när förädlingsvärden beräknas i samband med årsberäkningarna av NR som vanligtvis publiceras 21 månader efter respektive års utgång. Vid snabba omslag i ekonomin kan det därför vara svårt att fånga förändringen av förädlingsvärden.

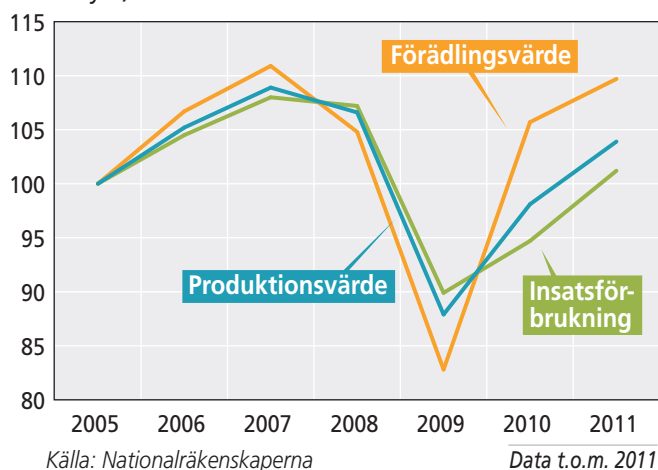
¹ Med produktion avses egentligen förädlingsvärdet, vilket definieras som produktionsvärdet minus insatsförbrukningen.

Under 2013 har BNP från användningssidan i ekonomin visat en starkare utveckling än BNP från produktionssidan. Skillnaderna har varit ovanligt stora och bilden med en starkare användning entydig. I de avstämningar som görs mellan tillgång och användning i ekonomin justerades förädlingsvärdena i näringslivet upp med 31 miljarder kronor och användningen ned 19 miljarder kronor. Detta är en faktor som ska beaktas vid jämförelser av redovisade värden i NR och motsvarande uppgifter i Industriproduktionsindex och Tjänsteproduktionsindex.

När data för företagens insatsförbrukning tas in i beräkningarna medför detta revideringar av de redovisade förädlingsvärdena om de skiljer sig från den skattade insatsförbrukningen i de kvartalsvisa beräkningarna. Detta kan framförallt förekomma i perioder där ekonomin vänder i tvärsnitt. Vid den kraftiga uppgången 2010 reviderades BNP upp för samtliga kvartal under året när de definitiva årsberäkningarna publicerades. Anledningen till detta var främst att insatsförbrukningen inte växte i samma takt som produktionen vilket innebar en kraftigare tillväxt för förädlingsvärdet. I synnerhet gällde detta industrin. På motsvarande sätt reviderades BNP och förädlingsvärdet inom näringslivet ned vid årsberäkningen för 2011 då insatsförbrukningen växte snabbare än produktionsvärdet. Att produktionssidan justerats upp under 2013, och fjärde kvartalet i synnerhet, innebär implicit en bedömning att produktionen växte snabbare än insatsförbrukningen på samma sätt som under uppgångsfasen 2010. Vid uppgången 2010 var det främst konjunktürkänsliga branscher med hög förädlingsgrad som motorfordonsindustrin och stål- och metallindustrin som steg och samma mönster kan ses även fjärde kvartalet 2013.

Produktion, insatsförbrukning och förädlingsvärde (industrin)

Volym, index 2005=100

Uppgång för både varor och tjänster

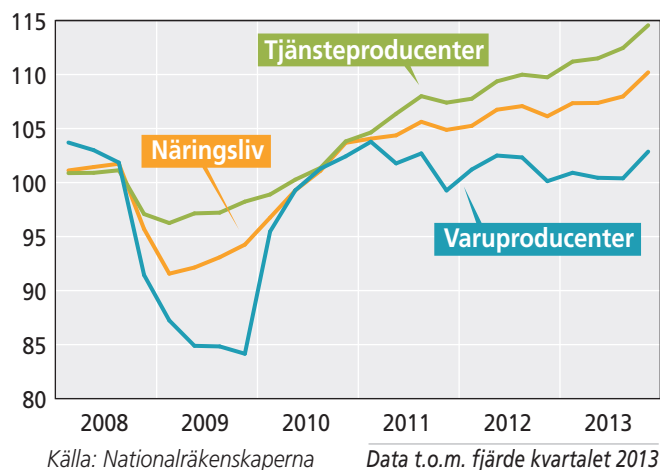
Inom de varuproducerande branscherna steg produktionen fjärde kvartalet med 2,5 procent, säsongrensat, och det var tillverkningsindustrin som drog upp mest med en produktionsökning på 3,2 procent jämfört med tredje kvartalet. Det var den starkaste kvartalsökningen för industribranschen sedan fjärde kvartalet 2010. Även inom byggbranschen och

energisektorn steg produktionen men inte lika markant som inom industrin.

Tjänsteproducenterna inom näringslivet ökade sin produktion med 1,9 procent fjärde kvartalet. Handeln bidrog starkt till detta men även finansverksamhet, företagstjänster och utbildning, vård och sociala tjänster redovisade markanta ökningar.

Produktion

Säsongrensat kvartalsvärden. Fasta priser.
Index 2008=100

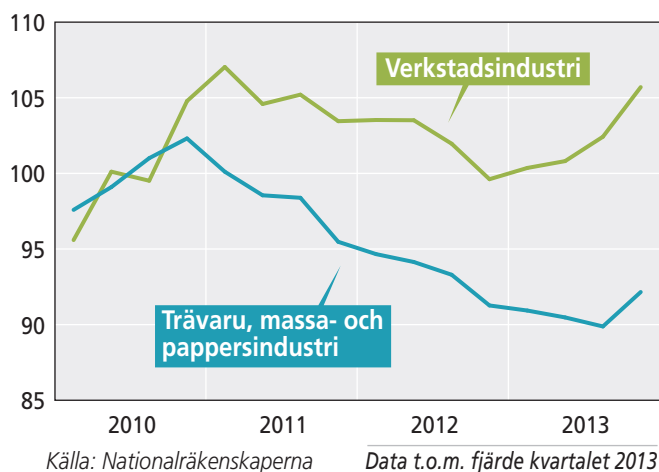
Stark återhämtning för verkstadsindustrin

Industrin har gått svagt under en längre tid och produktionen har haft en nedåtgående trend sedan första kvartalet 2011. Uppsvinget fjärde kvartalet innebar en kraftig återhämtning men hela tappet från de tio föregående kvartalen hämtades inte in. Mätt i säsongrensat tal var dock förädlingsvärdet inom industrin det högsta sedan andra kvartalet 2012.

Uppgången var bred och de flesta industribranscher noterade produktionsökningar. Verkstadsindustrin utgör en betydande del av den totala tillverkningsindustrin och det är noterbart att branschen i stort sett inhämtat hela nedgången från början av 2011, efter solida uppgångar under de tre senaste kvartalen. Även trävaru- samt massa- och pappersindustrin som har haft det mycket tungt under de tre senaste åren svarade för en uppgång fjärde kvartalet. Det var den första uppgången för branschen sedan fjärde kvartalet 2010. En annan bidragande faktor är att motorfordonsindustrin kommit igång på allvar efter en dämpad produktion under längre tid. Säsongrensat data finns inte tillgängliga för branschen men på årsbasis ökade produktionen med drygt 30 procent tredje kvartalet och med drygt 40 procent fjärde kvartalet jämfört med motsvarande kvartal året innan.

Produktion

Säsongrensade kvartalsvärden. Fasta priser.
Index 2010=100

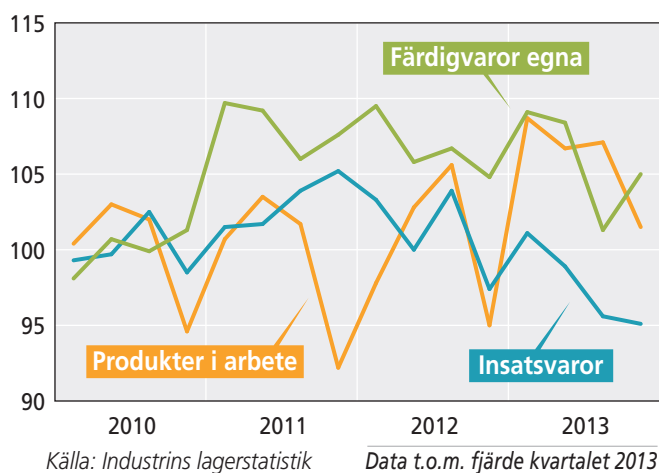

Ökade färdigvarulager inom industrin

En stor del av produktionsökningen inom industrin verkar dock ha hamnat på företagens lagerhyllor. Normalt sett brukar fjärde kvartalet innebära rejäla lagerneddragningar men så blev inte fallet fjärde kvartalet 2013. Totalt sett resulterade ändå lagersaldot i en marginell minskning men lagerneddragningen var mycket mindre än motsvarande kvartal 2012, då lageravvecklingen istället var relativt kraftig. Färdigvarulagren ökade medan insatsvarulagren och produkter i arbete minskade klart mindre än föregående år. Den stora ökningen av färdigvarulagren förklarar en del av skillnaden mellan industriproduktionen i NR samt den månatliga indikatorn industriproduktionsindex som till stor del beräknas utifrån levererade kvantiteter.

Industrins lager

Kvartalsvärden. Volym. Index 2010=100

Rejäl uppgång för industrins orderingsgång

Orderingsgången till industrin uppvisade ett volatilt mönster under fjolåret. Till stor del var detta på grund av enstaka stora order inom vissa branscher. Fjärde kvartalet lyftes av en mycket stor ökning av orderingsgången inom transportmedelsindustrin i december. Även bortsett från detta var ökningen stark och orderingsgången steg inom flertalet branscher efter en nedgång under andra och tredje kvartalet. Särskilt lyfte

verkstadsindustrins orderingsgång till den högsta nivån sedan tredje kvartalet 2011, mätt i säsongrensade tal. Det var order från hemmamarknaden som bidrog till uppgången för den totala orderingsgången. Exportorderingsgången hade en svagare utveckling och mattades av för andra kvartalet i rad så det är tydligt att den inhemska efterfrågan fortfarande är starkare än exportefterfrågan trots att konjunkturläget i Europa generellt har stärkts. En anledning till det kan vara att konjunkturen i våra grannländer ser svagare ut.

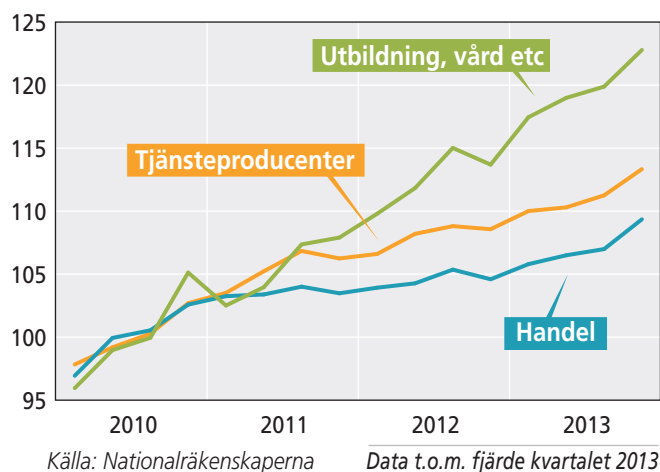
Som väntat kom en rekyl i januari då statistiken visade på en stor orderminskning. Trots detta var nivån fortfarande högre än i november och minskningen inom insatsvaruindustrin var endast marginell.

Bred uppgång inom tjänstebranscherna

Den stabila utvecklingen för tjänstebranscherna tidigare under året fortsatte under fjärde kvartalet då tjänsteproduktionen steg med 1,9 procent. De flesta branscher noterade uppgångar. Handeln har haft en relativt svag utveckling de senaste åren och växt långsammare än tjänstebranscherna totalt sett. Fjärde kvartalet ökade dock den betydelsefulla handelsbranschen med 2,2 procent och bidrog starkt till tjänstebranschernas uppsving. Ännu mer ökade tjänsteproduktionen inom finansverksamhet samt branschaggregatet utbildning, vård och sociala tjänster med uppgångar på 2,7 respektive 2,4 procent jämfört med tredje kvartalet. Även konsult- och företagstjänster växte med närmare 2 procent.

Produktion

Säsongrensade kvartalsvärden. Fasta priser.
Index 2010=100

Högre arbetsinsats inom varuproduktionen

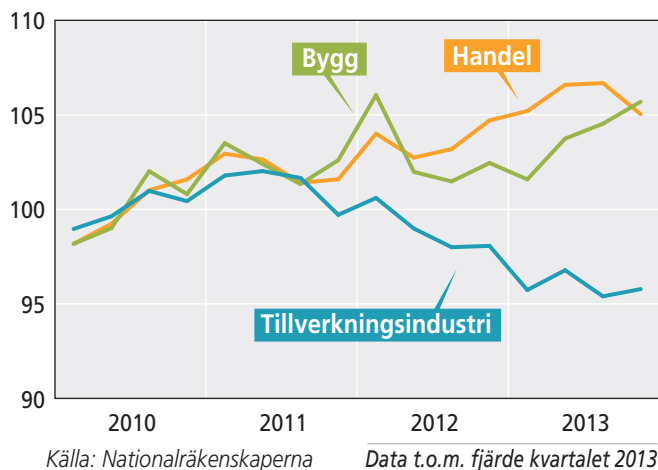
Trenden för arbetade timmar inom tillverkningsindustrin har varit negativ under längre tid men fjärde kvartalet steg arbetsinsatsen med 0,4 procent säsongrensat och jämfört med föregående kvartal. Inom byggbranschen ökade de arbetade timmarna med 1,1 procent. Det var tredje kvartalet i rad med ökad arbetsinsats inom branschen.

Två tredjedelar av de arbetade timmarna inom näringslivet utförs dock inom tjänstebranscherna. Där minskade istället de arbetade timmarna med 0,3 procent jämfört med föregående kvartal. Det var första kvartalet med en minsk-

ning sedan andra kvartalet 2012. En stor del av nedgången kom från handeln där arbetsinsatsen sjönk med 1,5 procent. Även informations- och kommunikationsverksamhet samt transportbranschen noterade minskad arbetsinsats under kvartalet.

Arbetade timmar

Säsongrensade kvartalsvärden. Index 2010=100

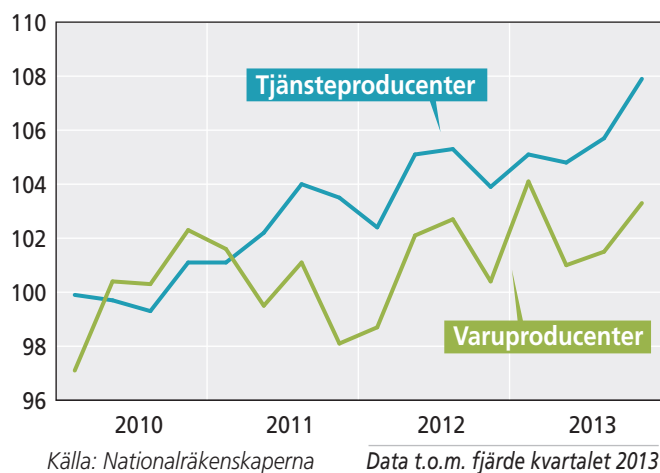

Ökad produktivitet

Produktivitetsutvecklingen inom näringslivet har varit relativt svag ända sedan finanskrisen. Fjärde kvartalet höjdes dock produktiviteten inom både varubranscherna och tjänsteproduktionen. Historiskt så har varuproduktionen haft en starkare produktivitetsutveckling än tjänsteproduktionen men sedan 2010 har det varit omvända förhållanden. Tjänsteproduktionen utvecklades tidigare ungefär i samma takt som de arbetade timmarna men under de tre senaste åren har produktionen ökat trots relativt små uppgångar för antalet arbetade timmar vilket alltså innebär att produktiviteten har förbättrats. Inom varuproduktionen höjdes produktiviteten markant under återhämtningsfasen 2010 men sedan har den inte förändrats mycket även om den har fluktuerat en del på kvartalsbasis. Arbetsproduktiviteten bör samtidigt tolkas med försiktighet då det kvartalsvisa produktivetsmåttet beräknas som en kvot mellan förädlingsvärde och arbetade timmar vilka säsongrensats separat. En årsjämförelse ger däremot en mer korrekt bild av produktiviteten över tid. Sammantaget steg produktiviteten för varu- respektive tjänsteproduktion med 1,5 respektive 1,6 procent för helåret 2013. För varuproducenterna var det starkare än både 2011 och 2012 då produktivitetsutvecklingen var svag. För tjänsteproducenterna var det i linje med 2012 men inte lika starkt som 2011.

Arbetsproduktivitet

Säsongrensade kvartalsvärden. Index 2010=100

Fortsatt positiva signaler

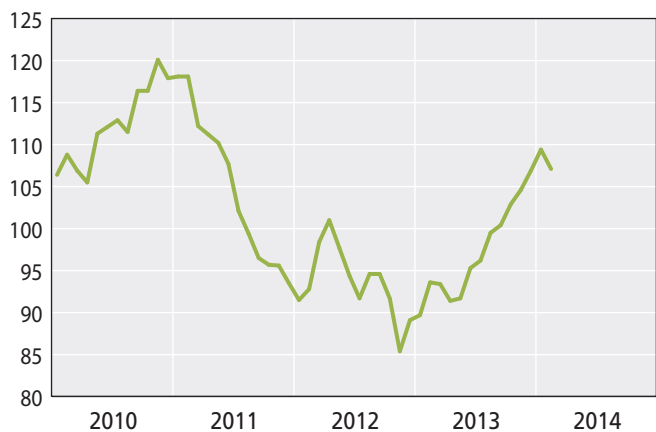
Uppgången som till slut visade sig fjärde kvartalet gav omsider bekräftelse på konjunkturbilden som målats upp av olika tendensundersökningar under året. Indikatorerna började peka uppåt redan i början av 2013 men utan att det avspeglades nämnvärt i den ekonomiska statistiken. Konfidensindikatorn för näringslivet steg med närmare 20 enheter under året i Konjunkturinstitutets barometer. Det berodde nästan enbart på förbättrade prognoser. Skillnaden mellan prognos och utfall har samtidigt varit större än normalt och utfallsdata har förbättrats med en större eftersläpning än tidigare. Indikatorn fortsatte att stiga även i januari för att sedan backa något i februari men en konfidensindikator för näringslivet på 107,1 betyder att bedömningen över nuläget och den närmaste framtiden är starkare än normalt. Ett indikatorvärde på 100 betecknar det historiska genomsnittet.

Samtliga huvudbranscher uppvisade tydliga förbättringar det gångna året. Inom tillverkningsindustrin höjdes prognoserna över produktionen successivt men först i september började företagen i undersökningen rapportera om några egentliga produktionsökningar. Prognoserna har fortsatt att förbättras även om de var något lägre i februari än i januari. Det som främst bidrog till att dra ner konfidensindikatorn för tillverkningsindustrin var försämrade lagerbedömningar. Som en följd av lageruppbyggnaden under fjärde kvartalet var det nu en större andel av företagen som ansåg att färdigvarulagren var för stora.

Byggbranschen gick mot strömmen i februari då konfidensindikatorn fortsatte att stiga. Det var främst förbättrade sysselsättningsplaner som drog upp. Konfidensindikatorn för såväl detaljhandeln som de privata tjänstenäringarna sjönk några enheter i februari men det är också dessa branscher som ligger mest över sitt historiska genomsnitt.

Konfidensindikator näringslivet

Säsongrensade månadsvärden. Index, medelvärde=100

Källa: Konjunkturinstitutet

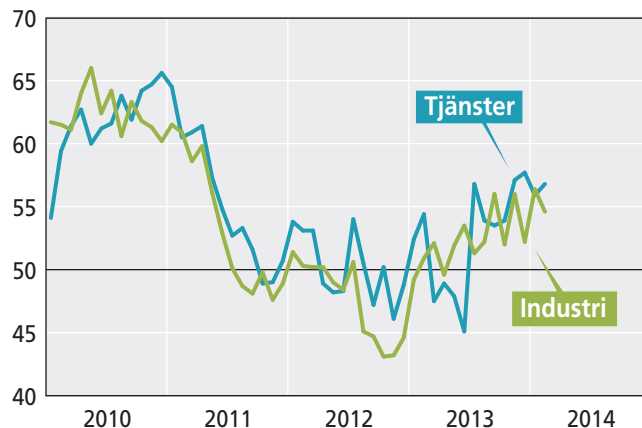
Data t.o.m. februari 2014

Även inköparna tror på framtiden

Inköpschefsindex uppvisar samma mönster som KIs konjunkturbarometer. Index för såväl industrin som tjänstesektorn har haft en uppåtgående trend under det senaste året även om det varit en ryckig utveckling på månadsbasis med blandade upp- och nedgångar. Båda indexen befinner sig åtminstone i tillväxtzonen där februari var tionde respektive åttonde månaden i rad med värden över 50, som indikerar gränsen för tillväxt då det betyder att fler företag tror på en förstärkning än på en försvagning. Den enda delindikator som tynger är anställningsplanerna som fortsatt är svag för industriföretagen med ett index något under 50. Tjänsteföretagen rapporterar om en i stort sett oförändrad sysselsättning. Prognoserna är över lag mycket starka. Industriföretagens produktionsplaner har ett index som ligger en bit över 60 och detsamma gäller tjänsteföretagens planerade affärsvolym.

Inköpschefsindex

Diffusionsindex. Värden över 50 betyder att fler företag tror på en förstärkning än en försvagning

Källa: Sif, Swedbank

Data t.o.m. februari 2014

Näringslivet helåret 2013

För helåret 2013 ökade näringslivets produktion med 1,9 procent. Produktionen ökade mer än året innan, men tillväxten var fortfarande betydligt lägre än år 2011. I likhet med år 2012 redovisade tjänsteproducenterna en stark produktionsökning medan tillverkningen i de varuproducerande branscherna fortsatte att minska.

Produktion och arbetade timmar

Volymförändring jämfört med föregående år, procent

	2011	2012	2013
Produktion	4,2	1,3	1,9
Varuproducenter	2,2	-0,5	-0,3
Tjänsteproducenter	5,4	2,2	3,0
Arbetade timmar	2,6	-0,6	0,1
Varuproducenter	2,4	-1,9	-1,9
Tjänsteproducenter	2,6	0,2	1,3

Källa: Nationalräkenskaperna

Kontaktperson: Johannes Holmberg, 08-506 945 11

Arbetsmarknad

Framsteg på arbetsmarknaden

Förbättringarna på arbetsmarknaden fortsatte fjärde kvartalet 2013. Antalet sysselsatta liksom antalet arbetade timmar ökade med ungefär en halv procent säsongrensat och jämfört med tredje kvartalet. Ökningen berörde i första hand kvinnor. Arbetslösheten var i stort oförändrad. Antalet lediga jobb fortsatte uppåt både i den privata och i den offentliga sektorn.

Det var bland kvinnor som sysselsättningen ökade mest. Uppgången var 0,7 procent säsongrensat och jämfört med tredje kvartalet 2013. Ökningen hänger samman med uppgången inom offentlig förvaltning där kvinnor dominerar.

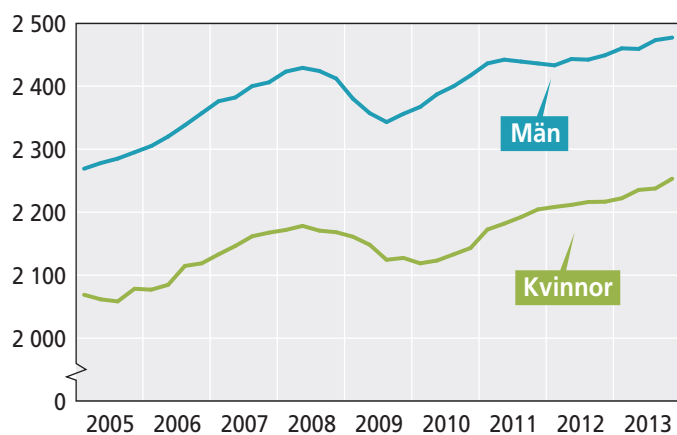
Bland män var ökningen obetydlig. Ungdomar 15–24 år stod för den största sysselsättningsökningen med en uppgång på närmare 2 procent. De flesta av ungdomarna fick, som vanligen är fallet en tidsbegränsad anställning. Men för ungdomarna är även trenden för fast anställning uppåtående.

För helåret 2013 var ökningen av antalet sysselsatta 1,0 procent för både män och för kvinnor i jämförelse med 2012. Bland utrikes födda var uppgången 4,3 procent, jämfört med en ökningen på 0,4 procent för inrikes födda. En förklaring till detta är att befolkningsökningen enbart kommer av att fler utrikes födda etablerar sig i Sverige. Den inrikes

födda delen av befolkningen var oförändrad. Även bland ungdomar 15–24 år var ökningen stor på 2,6 procent.

Sysselsatta 15–74 år

Kvartalsmedelvärden av säsongrensade månadsdata. Tusental

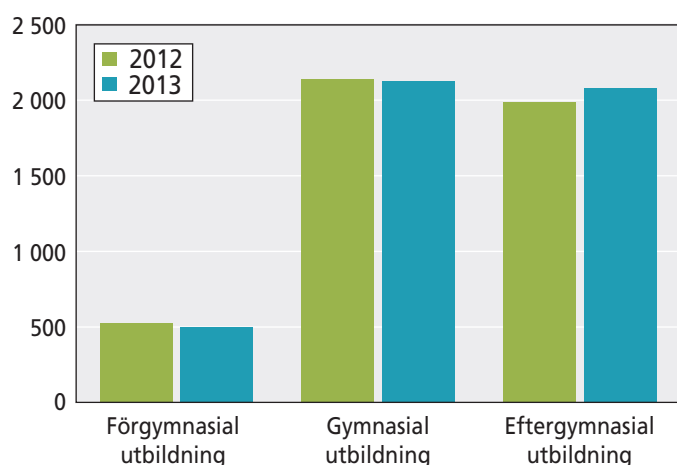

Källa: AKU och egna beräkningar Data t.o.m. fjärde kvartalet 2013

Sysselsättningsökningen under helåret 2013 avsåg enbart personer med eftergymnasial utbildning. För övriga grupper minskade antalet sysselsatta. Utbildningsnivån i befolkningen har ökat under lång tid. Antalet personer med förgymnasial utbildning har stadigt minskat samtidigt som de med eftergymnasial utbildning ökat kraftigt. De med gymnasial utbildning har efter en lång tid med en svag ökningstakt minskat de senaste två åren.

Sysselsatta efter utbildningsnivå

Årsvärden. Tusental

Källa: AKU

Data t.o.m. 2013

Arbetade timmar ökade med drygt en halv procent fjärde kvartalet 2013 säsongrensat och jämfört med tredje kvartalet. Uppgången avsåg enbart kvinnor för vilka ökningen var 1,3 procent.

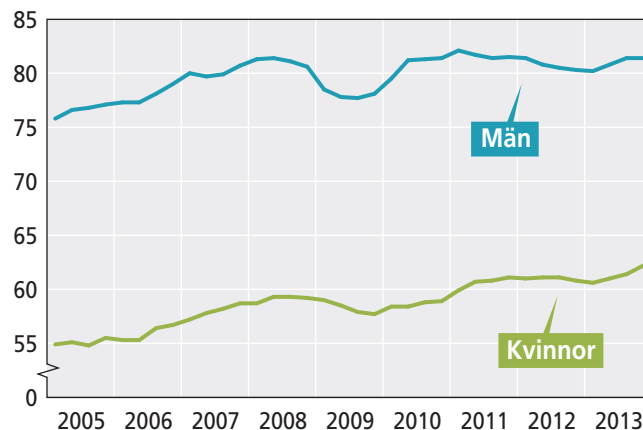
De branscher som ökade var främst hotell och restaurang samt offentlig förvaltning. Även företagstjänster inklusive finansiella tjänster visade en uppgång.

Helåret 2013 ökade arbetade timmar endast med 0,3 procent jämfört med 2012. Uppgången gällde i stort sett enbart kvinnor. Förklaringen till att arbetade timmar ökade betydligt mindre än antalet sysselsatta beror på ökad frånvaro.

Alla typer av frånvaro, sjukfrånvaro, semester och annan ospecificerad frånvaro steg under 2013.

Arbetade timmar 15–74 år

Kvartalsmedelvärden av säsongrensade månadsdata. Miljoner timmar per vecka

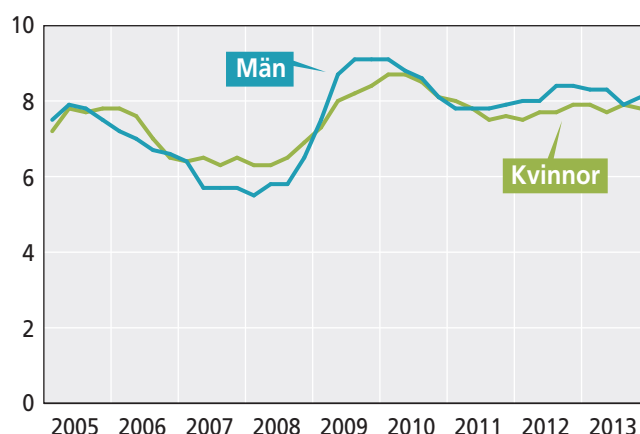

Källa: AKU och egna beräkningar Data t.o.m. fjärde kvartalet 2013

Andelen arbetslösa kvinnor minskade något fjärde kvartalet 2013 säsongrensat och jämfört med tredje kvartalet. För män var det däremot en ökning. Helåret 2013 var arbetslösheten 8,0 procent. Något högre för män än för kvinnor. Det var oförändrat jämfört med 2012. Trots den stora uppgången i sysselsättningen för utrikes födda var arbetslösheten betydligt högre för dessa på 16,2 procent, jämfört med 6,3 procent för inrikes födda.

Andel arbetslösa 15–74 år

Kvartalsmedelvärden av säsongrensade månadsdata. Procent av arbetskraften

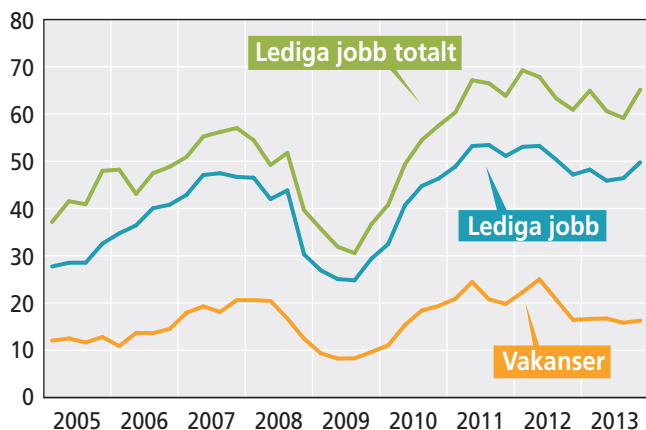

Källa: AKU och egna beräkningar Data t.o.m. fjärde kvartalet 2013

Antalet lediga jobb steg både i den privata och i den offentliga sektorn, samtidigt som antalet vakanser var i stort oförändrade. De lediga jobben har de senaste 3–4 åren legat på den högsta nivån sedan början av 2000-talet.

Lediga jobb och vakanser, privat sektor respektive lediga jobb totalt

Säsongrensade kvartalsvärden. Tusental

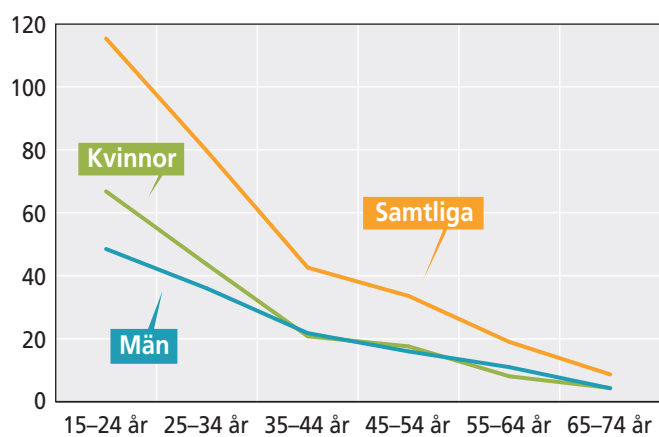

Källa: Konjunkturstatistik Data t.o.m. fjärde kvartalet 2013
över vakanser (KV) och egna beräkningar

AKU:s rekryteringsstatistik visar att rörligheten på arbetsmarknaden minskar kraftigt med stigande ålder. Externrekryterade avser personer som övergått från ej anställd till anställd eller från sysselsatt/anställd till ny arbetsgivare. Äldre personer rekryteras till ett nytt arbete betydligt mer sällan än yngre. Av totalt nästan 300 000 externrekryterade fjärde kvartalet 2013 var nästan 200 000 under 35 år. Kvinnor rekryteras oftare än män i de yngsta åldersgrupperna 15–34 år.

Externrekryterade efter ålder och kön

Personer som påbörjat en ny anställning mellan kvartal 3 och 4 2013. Tusental

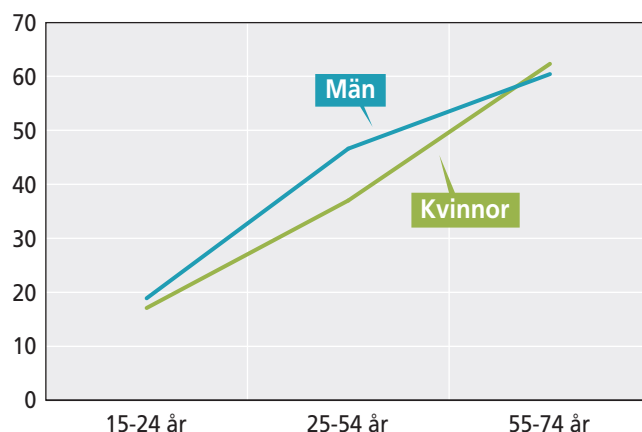

Källa: AKU Data för fjärde kvartalet 2013

Trots att yngre personer har en betydligt högre arbetslöshet tenderar äldre personer att vara arbetslösa under längre perioder. Enligt AKU stiger längden på arbetslöshetstiden brant i takt med stigande ålder. Ungdomar 15–24 år har en genomsnittlig arbetslöshetstid på knappt 20 veckor. För personer 55 år och äldre är motsvarande tid drygt 60 veckor. Kvinnor har något kortare tid i arbetslöshet än män, förutom i högre åldrar då det sker en utjämning.

Arbetslöshetstidens längd

Medelvärde för arbetslöshetstidens längd i veckor fördelat efter ålder och kön

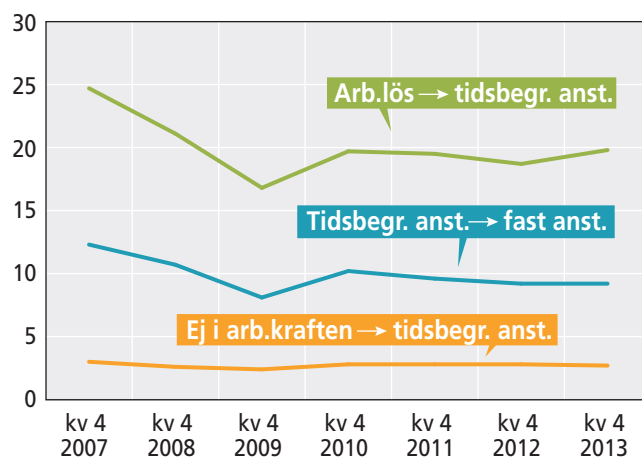

Källa: AKU Data för fjärde kvartalet 2013

Enligt AKU:s flödesstatistik ökade chansen något för en arbetslös att få en tidsbegränsad anställning under fjärde kvartalet 2013 jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Övriga flöden var i stort sett oförändrade.

Jobbchanser

Övergångsandelar mellan olika tillstånd på arbetsmarknaden från kvartal 3 till kvartal 4 respektive år (15–74 år). Procent

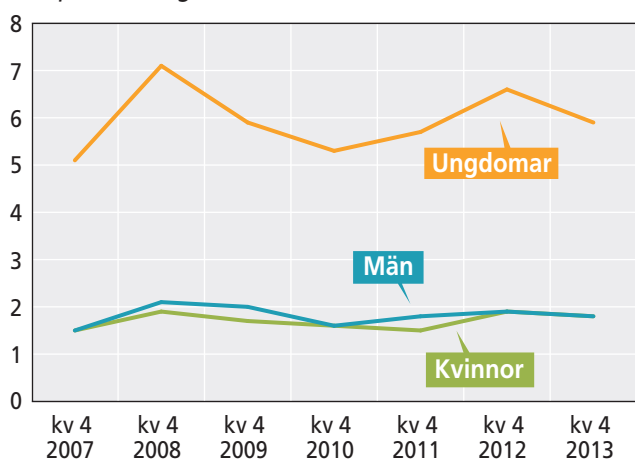

Källa: AKU Data t.o.m. fjärde kvartalet 2013

Risken för ungdomar att bli arbetslösa reducerades rejält från tredje till fjärde kvartalet 2013 jämfört med motsvarande period 2012. För gruppen män respektive kvinnor 15–74 år var risken att bli arbetslös fortsatt låg och sjönk marginellt.

Arbetslöshetsrisker

Övergångsandelar från sysselsatt till arbetslös från kvartal 3 till kvartal 4 respektive år. Män, kvinnor respektive ungdomar 15–24 år. Procent

Källa: AKU

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2013

Arbetsmarknaden under 2013

Antalet sysselsatta ökade sakta under hela 2013. Genomsnittet för året blev en uppgång med 1,0 procent jämfört med 2012. Ökningen var lika stor för män som för kvinnor. Uppgången kan tyckas vara något förvånande med tanke på att tillväxten var svag under större delen av året. Tillväxten tog fart först under fjärde kvartalet. Utvecklingen kan ses mot bakgrund av att antalet lediga jobb har legat på en hög nivå under flera år. De lediga jobben minskade vid mitten av året, men ökade sedan mot årets slut. Sysselsättningen ökade i de flesta tjänstebanscher, särskilt inom personliga och kulturella tjänster, hotell och restaurang, offentlig förvaltning samt inom företagstjänster inklusive finansiella tjänster. Tillverkningsindustrin backade däremot. Trenden mot mer tjänsteproduktion och mindre tillverkningsindustri har pågått en längre tid. Antalet arbetade timmar steg bara med 0,3 procent beroende på att frånvaron ökade. Såväl frånvaro orsakad av sjukdom, föräldraledighet som semester ökade. Det innebar att antalet personer i arbete endast ökade med 0,5 procent. Antalet sysselsatta steg i takt med arbetskraften, vilket ledde till att den relativa arbetslösheten var oförändrad 8,0 procent. Befolkningen i arbetsför ålder 15–74 år ökade med endast 0,6 procent. Det förde med sig att andelen sysselsatta av befolkningen steg med 0,2 procentenheter till 65,7 procent.

Kontaktperson: Torkel Brinkenfeldt, 08-506 940 96

Utveckling av några indikatorer på arbetsmarknaden

År	Antal sysselsatta 15–74 år	Andel sysselsatta av befolkn. 15–74 år	Antal arbetslösa 15–74 år	Andel arbetslösa av arb.kraften 15–74 år	Antal personer utanför arb.kraften 15–74 år	Arbetade timmar 15–74 år	Antal lediga jobb	Antal varsel
Kvartal	1 000-tal	Procent	1 000-tal	Procent	1 000-tal	1 000-tal	1 000-tal	1 000-tal
2007 1	4 432	65,4	323	6,8	2 020	143 430	53	9
2	4 543	66,9	335	6,8	1 917	139 750	61	6
3	4 639	68,1	269	5,5	1 905	124 500	52	7
4	4 549	66,6	264	5,5	2 018	146 720	52	8
2008 1	4 520	66,0	302	6,3	2 030	140 660	57	9
2	4 624	67,3	339	6,8	1 907	149 470	55	15
3	4 674	67,9	280	5,7	1 932	124 160	48	14
4	4 554	65,9	298	6,1	2 058	147 060	36	57
2009 1	4 466	64,5	380	7,8	2 080	139 210	38	50
2	4 525	65,2	454	9,1	1 966	138 350	36	32
3	4 548	65,3	399	8,1	2 018	123 410	28	17
4	4 459	63,8	402	8,3	2 127	138 580	33	17
2010 1	4 413	63,0	456	9,4	2 132	139 700	44	14
2	4 533	64,6	474	9,5	2 006	143 600	57	10
3	4 612	65,6	398	7,9	2 017	123 800	49	9
4	4 537	64,4	371	7,6	2 139	144 700	50	11
2011 1	4 533	64,2	411	8,3	2 112	146 300	66	8
2	4 645	65,7	434	8,5	1 988	144 400	78	11
3	4 708	66,5	358	7,1	2 014	126 000	58	10
4	4 617	65,1	359	7,2	2 115	148 400	55	17
2012 1	4 570	64,4	406	8,2	2 123	147 300	77	17
2	4 678	65,8	440	8,6	1 991	142 800	80	14
3	4 735	66,5	383	7,5	2 002	126 300	55	15
4	4 644	65,1	383	7,6	2 104	147 200	53	26
2013 1	4 609	64,5	433	8,6	2 098	144 500	74	17
2	4 716	66,0	452	8,7	1 982	147 800	71	16
3	4 786	66,8	380	7,4	1 995	126 900	51	11
4	4 708	65,6	379	7,4	2 088	151 300	57	15
Källor:	AKU	AKU	AKU	AKU	AKU	AKU	KV	Af

Inkomstfördelning inom ramen för NR

Betydande omfördelningseffekter mellan inkomstgrupper

För att förbättra mått över hushållens ekonomiska situation införde Eurostat en arbetsgrupp för att testa nya metoder för nedbrytning av inkomster, konsumtion och sparande inom ramen för nationalräkenskaperna. I denna artikel redovisas resultat avseende inkomstspridningen vilka visar på betydande skillnader på omfördelningseffekter från transferringssystem och offentlig verksamhet i olika länder.

I takt med ökade inkomstklyftor¹ i flera av ekonomierna i västvärlden och de senaste årens finansiella och strukturella kriser har efterfrågan ökat på mått som ger ett bredare perspektiv på ekonomisk tillväxt än vad som fångas i BNP-måttet. Under 2008 tillsattes en kommission ledd av ekonomerna Joseph Stiglitz, Aymartya Sen och Jean-Paul Fitoussi, vars uppdrag var att analysera hur befintliga mått på ekonomisk tillväxt skulle kunna utvecklas för att bättre fånga in ekonomisk välfärd och social utveckling². Kommissionen pekade bland annat på vikten av att fokusera på hushållsperspektivet.

Bland annat lyfte kommissionen fram behovet av att kunna detaljera redovisningen av makrodata i nationalräkenskaper genom att bryta ned inkomster, konsumtion och sparande på olika kategorier av hushåll. Genom att även redovisa spridningsmått för exempelvis inkomstfördelningen i befolkningen, så ges bättre underlag för att bedöma hushållens situation än att bara utgå från de samlade uppgifter och per-capita genomsnitt som finns tillgängliga i dagens redovisning av aggregerade data. I kölvattnet av kommissionens arbete initierades olika initiativ för att ta förslagen vidare. Ett av dessa var att OECD och Eurostat under 2011 bildade en arbetsgrupp, Expert Group in Disparities in National Accounts (EGDNA). Gruppens uppgift var att ta fram och testa metoder för hur en nedbrytning av inkomster, konsumtion och sparande kan göras inom ramen för nationalräkenskaperna. Sverige deltog i detta arbete tillsammans med 16 andra OECD-länder.

Uppgifter om inkomstfördelning, konsumtion och välfärd finns bland annat tillgängliga i individundersökningar och registerdata. Skillnader i begrepp, definitioner och täckning medför emellertid att resultat i mikrodata och nationalräkenskapernas makrodata kan skilja sig åt. Syftet och mervärdet med att ta utgångspunkt i mått från nationalräkenskaperna är att kunna förena fördelningar av inkomster, konsumtion och sparande med totalskattningar som är heltäckande och jämförbara sinsemellan och även konsistenta med andra makroekonomiska mått.

Resultaten som redovisas i denna artikel är baserad på de metoder och resultat som tagits fram inom ramen för arbetet

i EGDNA³. Kortfattat har nedanstående bearbetningar av data gjorts:

- 1 *Harmonisering av makrodata i nationalräkenskaperna med mikrodata avseende täckning.* Inkomster och konsumtion för de kategorier hushåll som inte täcks in i mikrodata har exkluderats ur nationalräkenskapernas skattningar vid fördelning på hushållstyper. Dessa grupper utgör en liten del av totalerna. För Sveriges del knappt 90 000 individer (fysiska eller juridiska personer), eller 0,3 procent av den disponibla inkomsten.
- 2 *Matchning av populationer i använd mikrodata.* En referenskälla har valts för skattningarna av antalet hushåll och konsumtionsenheter vilken övrig använd mikrodata matchas mot. För svenska data har undersökningen Hushållens ekonomi (HEK) bedömts att ha högst kvalitet för skattningar av totala antalet hushåll och konsumtionsenheter och fördelningen av dessa i hushållsgrupper och har använts för detta ändamål. Övrig mikrodata har matchats mot den struktur för indelning av antalet konsumtionsenheter som HEK visar för att skapa bättre jämförbarhet i använd data.
- 3 *Fördelning av makrodata i nationalräkenskaperna.* Makrodata i nationalräkenskaperna fördelas i hushållskategorier baserat på det matchade mikrodatat.

De mikrodatakällor som använts är i första hand HEK för inkomstberäkningar och Hushållens utgifter (HUT) för konsumtionsberäkningar. Även registerbaserade uppgifter från fastighetstaxeringsregistret, bilregistret samt mikrosimuleringsmodellen FASIT har använts.

I denna artikel redovisas resultat för inkomster. Under våren kommer SCB att redovisa en rapport som även täcker konsumtion och sparande.

Inkomster i olika hushållskategorier

Ett enkelt mått på inkomstspridningen hos hushållen är att studera hur inkomsterna för de 20 procent rikaste hushållen förhåller sig till de 20 procent fattigaste. Det vill säga hur den femte inkomstkvintilen förhåller sig till den första inkomstkvintilen. Genom att jämföra olika inkomstmått kan

1 OECD "Growing Unequal" (2008).

2 The Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress.

3 Data från projektets arbete finns på <http://www.oecd.org/std/WP-STD-2013-4-3.xlsx>. Data för Sverige har kompletterats efter att projektet avslutades vilket möjliggör de länderjämförelser per konsumtionsenhet som görs i artikeln.

även effekter av hur omfördelningar, via transfereringar och offentlig verksamhet, påverkar inkomstspridningen analyseras.

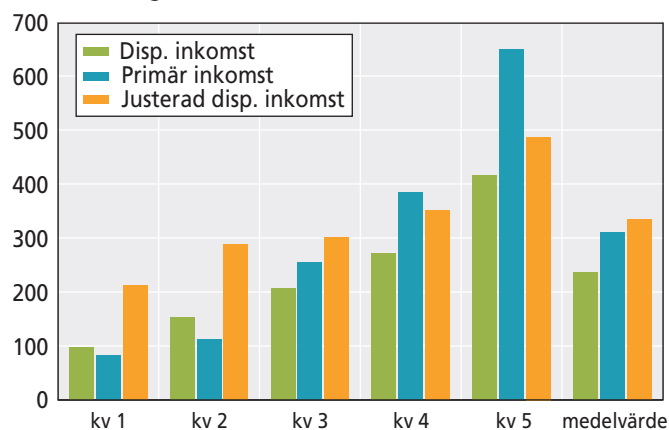
För att få en uppfattning om omfördelningseffekter kan man ta utgångspunkt i en uppdelning på de primära inkomsterna, som utgörs av löner och avkastning på kapital. Då erhålls en bild av inkomstfördelningen före sociala transfereringar till och från hushållen. Den disponibla inkomsten tar hänsyn till effekter från transfereringsnettot. Om man dessutom vill se hur offentligt producerade tjänster som riktar sig direkt mot hushållen påverkar inkomsterna, så kallade individuella offentliga konsumtionsutgifter, används den justerade disponibla inkomsten. De individuella offentliga konsumtionsutgifterna avser i första hand sjukvård, utbildning och social omsorg. Även del av hushållens ideella organisationer (HIO) tillhandahåller individuella tjänster vilka också inkluderas i den justerade disponibla inkomsten.

De resultat som jämförs i denna artikel avser inkomstspridningen fördelat på kvintiler och typ av inkomst. Jämförelserna görs utifrån så kallade konsumtionsenheter. Konsumtionsenheter används för att kunna jämföra konsumtionsmöjligheterna i familjer med olika sammansättning. Hänsyn tas då till att det finns stordriftsfördelar med att vara flera personer i ett hushåll i och med att man till exempel delar på sällanköpsvaror som TV, kyl och frys i hushållet¹.

För Sverige uppgick den disponibla bruttoinkomsten för hushållen, det vill säga före kapitalförslitning, till drygt 236 000 kronor. Den disponibla inkomsten för hushållen i den femte kvintilen var 4,3 gånger högre än den för den första. Sett endast till de primära inkomsterna var inkomstspridningen betydligt större. De med högst inkomster har då 7,9 gånger högre inkomster än kvintilen med de lägsta inkomsterna. När hänsyn tas till både transfereringar och den offentliga individuella konsumtionen inklusive HIO är de justerade disponibelinkomsterna femte kvintilen 2,3 gånger högre än den första. Den klart största inkomstposten i transfereringarna, som då utgör skillnaden mellan primära inkomster och disponibla inkomster, är pensioner. Andra betydande poster är sjukpenning, föräldrapenning och barnbidrag. Av diagrammet framgår att den disponibla inkomsten är högre än den primära inkomsten för den första och andra kvintilen. På aggregerad nivå sker alltså transfereringar från de tre övre kvartilarna till den första och andra inkomstkvaliteten. När hänsyn tas till omfördelningseffekter av den individuella offentliga konsumtionen inklusive HIO så är omfördelningen positiv även för den tredje kvintilen, den justerade disponibla inkomsten är högre än de primära inkomsterna.

Inkomster per konsumtionsenhet

Indelning i kvintiler, tusentals kronor

Källa: Nationalräkenskaperna

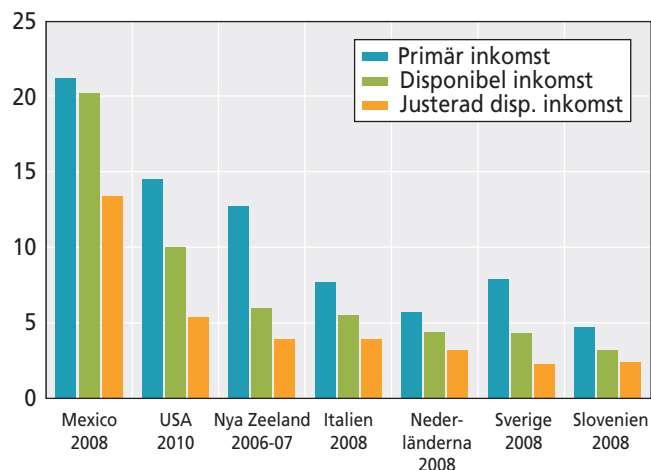
Data avser 2008

Nedan görs jämförelser med några av de andra länder som deltog i arbetsgruppen EGDNA. Tre europeiska länder har valts för att spegla eventuella skillnader mellan olika delar av Europa – Nederländerna, Slovenien och Italien. För att spegla inkomstfördelningar i andra delar av världen har data för USA, Mexiko och Nya Zeeland använts. Referensåret skiljer något för ländernas data men eftersom strukturella förändringar i inkomstfördelning sker långsamt bör det inte väsentligt påverka jämförbarheten i data.

Av länderna i jämförelsen har Sverige den lägsta spridningen för justerad disponibel inkomst. Slovenien och Nederländerna visar emellertid en lägre inkomstspridning i de primära inkomsterna. Slovenien är det land som har den lägsta spridningen både avseende primära inkomster och disponibel inkomst. De europeiska länderna har en jämnare inkomstfördelning än USA och Mexiko. Även Nya Zeeland visar stor spridning för de primära inkomsterna. Men det är också det land som har störst omfördelningseffekter. I första hand via transfereringar men också i viss utsträckning via offentligt tillhandahållna tjänster. Klart högst är inkomstspridningen i Mexiko där de rikaste hushållen har en justerad disponibel inkomst som är 13,3 gånger högre än de fattigaste hushållen.

Inkomster per konsumtionsenhet

Femte kvintilen i förhållande till första kvintilen

Källa: EGDNA

¹ I denna studie har den s.k. Oxfordskalan använts. Oxfordskalan skiljer sig mot den konsumtionsenhetsskala som SCB använder som standard och som är nationellt anpassad.

När det gäller skillnader i inkomstnivåer per konsumtionsenhet baserat på vilken primär inkomstkälla som hushållet har visar länderna en del likheter. För de flesta länder är det hushåll som har kapitalinkomster som huvudsaklig inkomst som har de högsta inkomsterna, följt av hushåll med egenföretagarinkomster som huvudsaklig inkomst. Hushåll med transfereringsinkomster har de lägsta inkomsterna, förutom i Nederländerna där hushåll med transfereringsinkomster har högre inkomster per konsumtionsenhet än hushåll med löneinkomster som huvudsaklig inkomstkälla. I denna kategori transfereringar och övriga inkomster ingår även hushåll som inte kan föras till andra kategorier. Det ger en osäkerhet i skattningarna för denna grupp vilket skulle kunna förklara resultaten för Nederländerna.

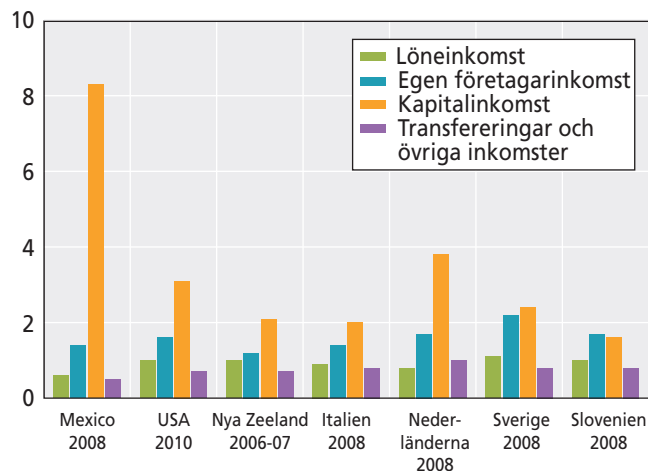
Även vid jämförelser av huvudsaklig inkomstkälla skiljer Mexiko sig mot övriga länder med väsentligt högre inkomster för hushåll med kapitalinkomster som huvudsaklig inkomstkälla jämfört med övriga inkomstkällor. Även i Nederländerna och USA har konsumtionsenheter med huvudsaklig inkomst från kapital tydligt högre inkomster än hushåll med annan huvudsaklig inkomst.

För Sverige har hushåll med kapitalinkomst som primär inkomstkälla 2,4 gånger högre disponibel inkomst än genomsnittet för alla hushåll i jämförelsen. Hushåll med transfereringar som sin huvudsakliga inkomstkälla har 0,8 gånger av den genomsnittliga inkomsten för samtliga hushåll, vilket innebär ungefär 20 procent lägre inkomster för denna grupp i förhållande till genomsnittet.

När data studeras måste hänsyn tas till att gruppernas storlek kan variera mycket där gruppen med huvudsaklig inkomst från kapital sannolikt är den klart minsta kategorin i samt-

liga länder. I Sverige utgör denna grupp endast 0,5 procent av samtliga hushåll.

Disponibel inkomster efter typ av inkomst Hushållens primära inkomstkälla i förhållande till genomsnittshushållets

Källa: EGDNA

För närvarande finns inga krav i den officiella statistiken att redovisa en uppdelning av hushållens inkomster, konsumtion och sparande inom i nationalräkenskaperna. Internationella organisationer, OECD, Eurostat och ECB har emellertid ambitionen att fortsätta med metodutveckling inom området och tankar finns att en sådan redovisning bör ske regelbundet som ett så kallat satellitkonto i nationalräkenskaperna.

Kontaktperson: Andreas Lennmalm, 08-506 940 54

Varför går BNP upp med 4 procent i höst?

Fokus på den kommande ENS omläggningen i nationalräkenskaperna

I nästa nummer av "Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv" kommer fokus ligga på anpassningen av nationalräkenskaperna till det uppdaterade regelverket ENS 2010. I numret kommer vi presentera flera temaartiklar där bland annat effekterna på BNP diskuteras, samt hur omläggningen påverkar redovisningen av vissa branscher och sektorer.

ENS och nationalräkenskaperna har varit ett återkommande tema även under 2013 med en artikelserie om "ENS och nationalräkenskaperna" där bland annat forskning och utveckling, pensionssystemet och finansräkenskaperna har behandlats.

Detta kommer också att behandlas på SCB:s seminarium under Almedalsveckan 2014.

Summary

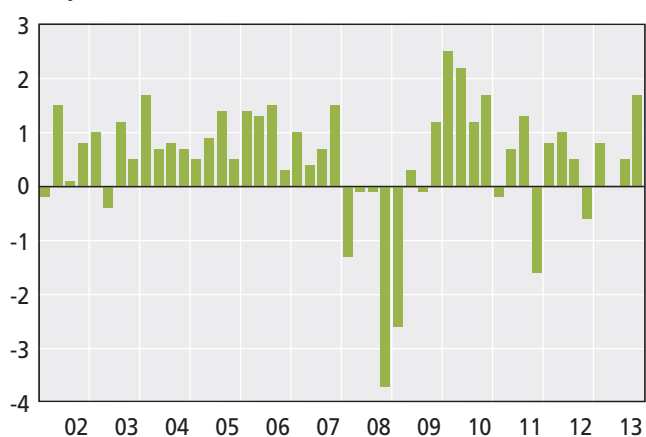
Consumption behind growth lift

The Swedish GDP growth rose significantly in the fourth quarter after a period of weak activity. Household consumption and public consumption were still the main growth components. The demand from abroad was rather positive, but net exports contributed negatively. At the same time housing construction increased sharply in an otherwise generally cool investment climate.

The seasonally adjusted growth between the third and fourth quarters amounted to 1.7 percent, which can be compared to 0.3 percent in the euro area. The major driving forces for Swedish GDP growth were household consumption and public consumption which together accounted for roughly half of the growth.

Gross domestic product (GDP)

Percent change from previous quarter. Seasonally adjusted

Source: National accounts

Data up to and including fourth quarter 2013

Swedish exports have again turned upwards after several weak years, with a boost from increased world trade and a weaker Swedish krona. Imports also rose during the fourth quarter, resulting in a weakly negative net effect from foreign trade. The increase for imports consisted of many

intermediate goods for industry, which in combination with considerable optimism in the Export managers' index strengthens the future economic system.

Production in industry rose during the fourth quarter compared to the quarter before. Production growth in industry was the strongest in three years, but a large part of production ended up in inventory. Service production grew at a more moderate rate where trade increased. Enterprises continue to be optimistic in their forecasts of the near future.

Household consumption continues to be an important growth engine. Households turned their attention to durable capital goods and car sales were up considerably. However, a considerable part of disposable income is still deposited in savings accounts. Public consumption also increased, due to large extraordinary items in central government.

Gross fixed capital formations rose slightly. Besides a strong rise for dwellings, investment activity was mostly weak. Investments in machinery, other buildings and construction and transport equipment pointed downwards, and even public investments dropped.

Investments in inventory continued to vary sharply from quarter to quarter; in contrast to the third quarter, contributions to GDP development were positive in the fourth quarter. After winding up during both the second and especially the third quarter, inventories were substantially built up during the fourth quarter.

Improvements on the labour market continued during the fourth quarter, and both the number of employed persons and the number of hours worked rose. Unemployment was largely unchanged. The number of available jobs continued upwards both in the private and the public sector.

Sweden's economy – a statistical perspective also includes a feature article. The article illustrates the income distribution of Swedish households broken down into income groups and placed in an international perspective.

ANSVARIG UTGIVARE

Monica Nelson Edberg

FRÅGOR OM INNEHÅLLET I DENNA PUBLIKATION

Peter Buvén, redaktör	08-506 945 28
Martin Daniels, redaktör	08-506 942 64
Magnus Saltveit, redaktör	08-506 949 84
Thomas Bjurenvall	08-506 945 74
Torkel Brinkenfeldt	08-506 940 96
Johannes Holmberg	08-506 945 11

MEDSKRIBENTER

Andreas Lennmalm, nationalräkenskaper

GRAFISK FORM

Monica Andersson	08-506 943 62
------------------	---------------

Förfrågningar kan även göras via e-post: fornamn.efternamn@scb.se.